

CHK'D JAN 31 1966

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENTYBĖ

1886 - 80th ANNIVERSARY YEAR - 1966

80 M. 2 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. SAUSIO (JANUARY) 20 D.

Telefonas:
Alphagate 7-7257

KAINA 20 C.

JOHN JAKUBS-JAKUBAUSKAS (dešinėje), kuris paruošė ir išleido knygą "Amerikos Lietuvių Sporto Istorija". Jisai yra senosios kartos Amerikos lietuvis. Kartu stovi Vientybės redaktorius Chicagoje Edvardas Šulaitis, parašęs vieną šios knygos skyrių. (Plačiau žiūr. 4 psl.)

Tikri vilniečiai taip nedarytų

VALERIJA TYSLIAVIENĖ

Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos valdyba paskelbė rezoliuciją Naujienose ryšium su Vilniaus universiteto rektoriaus prof. J. Kubiliaus vizitu Amerikoje.

Bevardė valdyba savo rezoliucijoje smerkia bendradarbiavimą ir susitikimus su lietuviais iš okupuotos Lietuvos; smerkia tuos, kurie tokį bendradarbiavimą remia ar jam pritaria; įspėja kitus, kad tokių žmonių neįsileistų į savo organizacijas, šalinant juos iš valdybų...

Įdomu, kaip būtų reagavę Vilniaus Krašto Liet. Sąjungos nariai, jei lenkų okupacijos laikais būtų buvusi paskelbta tokia rezoliucija prieš tuos Amerikos lietuvius, kurie šelpė išbadėjusius Vilniaus lietuvius ir padėjo išlaikyti V. D. Gimnaziją, laikraščius, bendrabučius, prieglaudas ir t.t.

Neatrodo, kad dabartinę V. K. Liet. S-gos valdybą sudaro tikrieji vilniečiai. Greičiau tai yra tie "škotai" lietuviai, kurie po lenkų okupacijos iš Kaučo atvyko Vilniaus krašto gyventojų valdyti...

Ir kaip jie valdė?

✓ Pirmiausia, pašalindami V. D. Gimnazijos ilgametį direktorių Marceliną Šikšnį iš pareigų ir kitaip paniekindami Vilniaus lietuvius, visą laiką budėjusius lietuvių sargyboje.

Savo rezoliucija ir grėsinimais V. K. Liet. S-gos bevardė valdyba nieko neatsieks. Atrodo, jau pats laikas buv. vilniečiams organizuotis į kitą Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungą, kuri tokioms rezoliucijoms nepitaria ir su tokiais "škotais" lietuviais bendrauti nenori.

✓ Taip, anot G. Makalio, "skaldomės į šipulius".

Tose pačiose Naujienose, kažkoks Kurklys puola Vienybę, Pranę Lapienę, Argentinos Lietuvių Balsą ir kt. Beveik maldauja P. L. Bendruomenę mtsų laisvąją spaudą suvaržyti savo cenzūra. Tarytum Bendruomenė būtų kokia nors diktatorinė Lietuvos valdžia, kurios nutarimus ar rezoliucijas privalome vykdyti.

Kurklys Naujienose mums primena tragišką Lietuvos partizanų likimą. Ir mums labai gaila, kad tiek nekaltų žmonių žuvo rusų ir vokiečių okupacijų metais Lietuvoje. Bet mes tiek pat liūdime ir dėl tų Amerikos kareivių, ypač lietuvių kilmės, kurie žuvo Vokietijoje ir kituose frontuose. Apie juos Kurklys ir Naujienos nerašo, tarytum mūsų motinų ir seserų širdys būtų kitokios, tarytum mes jokio skausmo nebūtume pergyvenę.

Tie "kurkliai" Naujienų redakcijoje, nors gyvena Amerikoje, neturi jokios sąvokos, ką reiškia laisva spauda demokratiname krašte. Bet tai nenuostabu, nes jie atvykę iš Lietuvos, kur, deja, niekad nebuvo spaudos laisvės - nei nepriklausomybės laikais, nei dabar.

Amerikos didžiosios spaudos agentūros, laikraščiai, radijo ir TV tinklai visuose kraštuose visame pasaulyje, kur tik gali, turi savo korespondentus ir duoda savo pranešimus, ne tokius, kokius norėtų tų valstybių ar net mūsų krašto pareigūnai, bet "eye witness reports".

Ir Vienybė, kiek galėdama ir pajėgdama, savo skaitytojams teikia tiesiogines žinias; nuotraukas ir reportažus apie Lietuvos, Pietų Amerikos ir kitur išėivijoje gyvenančius lietuvius. Mes vengiamo oficialių pranešimų, kurie lietuvių spaudą pavertė biuleteniais.

Naujienos geriau padarytų, jei tą savo redakcijos narį poną Kurklį pasiųstų į Lietuvą, kad savo akimis pamatytų, kas ten darosi, vietoj maitinę savo skaitytojus melu ir propaganda.

Nuotrauka iš Vilniaus praecities - Vytauto Didžiojo Gimnazijos klasė 1938 m. su savo direktorium Marcelinu Šikšniu ir auklėtoju Henriku Horodničium. Mokinių tarpe matome ne tik dabar Vilniuje gyvenančius, bet ir užsieniuose esančius: M. Untulį, K. Baroną, J. Karvelį-Kazlauską, M. Molį, Br. Saplį ir Šimankevičių.

VIRŠUJE: Dalis publikos Buenos Aires prekybos biržos rūmuose, įteikiant aukso medalius Komerčinės gimnazijos abiturientams 1965 m. Pirmoj eilėj - visų laurų laimėtojos Zulemos B. Ljutkevičiūtės tėvai, Kazimieras ir Ona Jackūnaitė-Ljutkevičiai.

APAČIOJE: Artėjant Lietuvių Jaunimo kongresui Chicagoje šiemet ir IV PAL Kongresui Buenos Aires sekančiais metais, Venezuelos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas inž. V. Venckus apilankė Braziliją, Urugvajų, Argentiną ir kitas P. Amerikos šalis, reklamuodamas lietuvių susiartinimo idealus.

VIRŠUJE: - Buenos Aires Chamber of Commerce stipendijų Fondo sekretorius dr. Alfredo Vercelli iškilmingame akte įteikia garbingiausią aukso įrašą Zulemai B. Ljutkevičiūtei, baigusiai Komerčinę gimnaziją, surinkdama 99,91 laipsnį. Be šios dovanos, ji gavo ir aukso medalį ir stipendiją studijoms iškilmingose ceremonijose dalyvavo tūkstančiai žmonių.

Įtvarkė biržos pareigūnas studentas R. Mušketas. Šimtal TV operatorių ir spaudos fotografų įamžino istorinį aktą.

P. Ožinsko nuotraukos

Gyvenimas Lietuvoje

Būtų ir naudinga ir įdomu vienon vieton surinkti visas recenzijas prof. Vardžio su-redaguoto veikalą "Lithuania under the Soviets," kuri New Yorke išleido Praeger leidykla, o Londone Pall Mall Press. Mes į dalykus, aišku, vis pasižiūrime pro lietuviškus akinius. Mūsų įsivaizdavimus sugretinus su kitataučių (kurie ne visada brandesni negu mūsų), ateityje gal parašytumėm tobulesnį sieklamiems tikslams leidinių.

Suokart imkime tai, ką vienas rimčiausių (ir daug įtakos turįs) literatūros kritikos savaitraštis Anglijoje -- The Times Literary Supplement -- apie prof. Vardžio veikalą (šiomis dienomis išėjusi Londone) savo gruodžio 9 d. laidoje rašė straipsnyje "Life in Lithuania."

Savaitraštis niekad savo bendradarbių vardų neskelbia, todėl nežinome, kas recenziją rašė. Tarp gerų pastabų, atrodo, jis nevisur daug žino apie Lietuvą. Taigi, jis tenai rašo: "Patikimų informacijų apie pirmiau nepriklausomas, dabar Sovietų Sąjungon inkorporuotas tris Baltijos valstybes sunku gauti ne vien dėlto, kad užrašyti faktų negausu, arba kad jie nelengvai prieinami, bet dėlto, kad tų faktų pateikėjai yra arba surištomis rankomis sovietų pareigūnai ir propagandistai, arba pabėgėliai, kurie paskutinius 25-ius metus gyvena tremtyje -- daugiausia Amerikoje -- ir dėl suprantamų priežasčių stebi, kas jų tėvynėje dedasi su įsikarščiavimu ir piktumu. Paprastai net nesiekiamo prieštaraujančiuose liudijimuose išnarplioti tikrąją situaciją, arba išnagrinėti sudėtingus vyksmus, nes vis skubiname pristatyti bylą. Tokiu būdu, turėsime gal ilgokai laukti, iki bus pateikta net vidutiniškai bešališka pažiūra tam, kas ten vykdo."

Apie Lietuvą tai tikriau negu apie dvi kitas Baltijos valstybes. Atspindi tai ir veikalas "Lithuania under the Soviets," kurį parašė grupė susibendravusių pabėgėlių Amerikoje. Carų imperijoje Lietuvos visuomenėje vyravo lenkiški dvarponiai (Latvijoje ir Estijoje buvo vokiečiai). Pramonės hebuvo, prekyba silpna (?). Tokiu būdu, kada trys Baltijos kraštai po pir-

mo pasaulinio karo įgijo nepriklausomybes, visuomenės sudėtimi, ekonomiškai ir tautiniu susipratimu, Lietuva iš trijų buvo silpniausia (?). Jos po 1920 metų sukurtą demokratine santvarka netrukus griuvo. Užsienio santykiams vis kenkdavo prijungimas vokiško (?) Memelio (lietuviškai-Klaipėdos), ir reikalavimas daugiataučio, bet tikrai ne lietuviško Vilniaus, kurį buvo pasigrobę lenkai. Negausūs miesteliai turėjo dideles žydiškas tautines mažumas, kurios dažnai sudarydavo miestelėnų daugumą. Oficiali statistika tikrai dalyką mažina, skelbdama, būk Lietuvoje 1919-1939 metų laikotarpiu žydai tesudarė 7-tą gyventojų nuosimtį. Žydai buvo palinkę į Lenkiją ar Rusiją, bet ne į naująją Lietuvą. Apsišvietusių ir tautiniai susipratusių lietuvių sluoksnis buvo labai gyvas, bet labai negausus. Tokiu būdu, maža, nepriklausoma Lietuvos valstybė, su nedideliais žmonių ar ekonominių resursais, kur gyventojai buvo atsilikę (?) ir daugiur berašėiai kaimiečiai, niekadose nekėlė vilčių ilgai išsilaikyti.

Straipsnyje "Independent Lithuania" veikalas redaktoriui nepriklausomybės laikotarpį pristato kuo geriausioje šviesoje, nemalonius faktus kai kur net užglostydamas (pavyzdžiui, rodos, niekur nepaskelbia tautinės Vilniaus gyventojų sudėties). Straipsnyje "Lithuania during the War" yra naudingos informacijos ir faktų. Per karo triukšmus Vakarai daug ko nepastebėjo, kas rytų Europoje dėjos. Retai tepristatoma ir dabar, nors karas jau praėjo. Tačiau, kai kurie tariami Lietuvos partizanų žygliai atrodo per daug išpūsti. Jų tarpe ir tai, kad būk į Kauną 1940 metų gruodžio mėn. jų įgaliojimas iš Berlyno "brought news of the coming war" -- spėjama, tai žinia apie vokiečių ruošimąsi pulti Sovietiją šešetą mėnesių vėliau! Beje, Uborevičius ir Putna, po 1930 metų "išvalytieji" generolai, ar gi iš tikrųjų buvo lietuvių kilmės. Uborevičius kituose šaltiniuose priskiriamas gudams, o Putna -- estams (?). Kurios kilmės jie bebūtų, jie galvojo kaip rusai ir laikė save rusais (?).

PARENGĖ VYT. ŠIRVYDAS

* Vilniuje pasirodžiusiame veikalė K. Surblio "Lietuvių darbininkų klasė" rašoma, kad per 18 metų iki 1963 pramonėje gavo darbų 220,000 darbininkų, kurių dauguma buvo kaimiečiai, išspausiti eiti į miestus dėl kolchozų steigimo.

Šaulių rajono "Naujo gyvenimo" kolūkyje įkurta vaikų baletų studija, kuriai vadovauja Vitalija Nemondrukienė. Mažieji šokėjai koncertuoja aplinkinių gyventojams. Studija numato statyti vaikišką operetę.

Iš straipsnių apie Lietuvą sovietų laikotarpiu labiausiai įtikina "Lithuania's Economy ir Soviet Social Engineering." Straipsnyje apie sovietus mokyklas apstu statistikos ir kitokios medžiagos. Autoriai naudojo sovietinę spaudą, bet dažnai jiems šaltinių pabūna ir Amerikoje ar Kanadoje leisti lietuvių raštai, kurie, dėl suprantamų priežasčių prašosi būti imami su atsargą.

Buvo sunku tikėtis, nors to kaip tik ir trūksta, pastangų suvesti apyskaitą gero ir blogo -- jei iš tikrųjų galima rasti saiką seikėti. Kaip neišsismokslinusių (?) kaimiečių paveikė žemės ūkio su kolektyvinimas, pramonės išvystymas ir apšvietos praplėtimas? Kaip jie tiems dalykams galiausiai atsilieps? Šiuo atveju dabar tegalima drįsti tik labai miglotai pėlioti. Veikalas pateikia faktų, kurių šiuo atveju teks imti dėmesin."

* Marijampolėje dabar esama apie 25,000 gyventojų. Tai šeštas gyventojų didum miestas Lietuvoje. Veikia šešios vidurinės mokyklos ir viena mokykla-internatas. Yra mokytojų seminarija ir žemės ūkio technikumai. Padidinta cukraus gamykla, yra maistui automatų ganykla, atsarginių dalių automobiliams fabrikas ir keletas kitų.

* I Pas. karo metu A. Žiukeiis (gimęs Lukšų k., Rokiškio aps.) atsidūrė Sverdlovskėje (Ufoje) ties Uralais ir išdirbo mineralogų. Per gyvenimą rinko kolekciją įvairių mineralų ir brangių akmenėlių. Ją (apie 2,000) padovanojo Lietuvos geologų mokyklos muziejui.

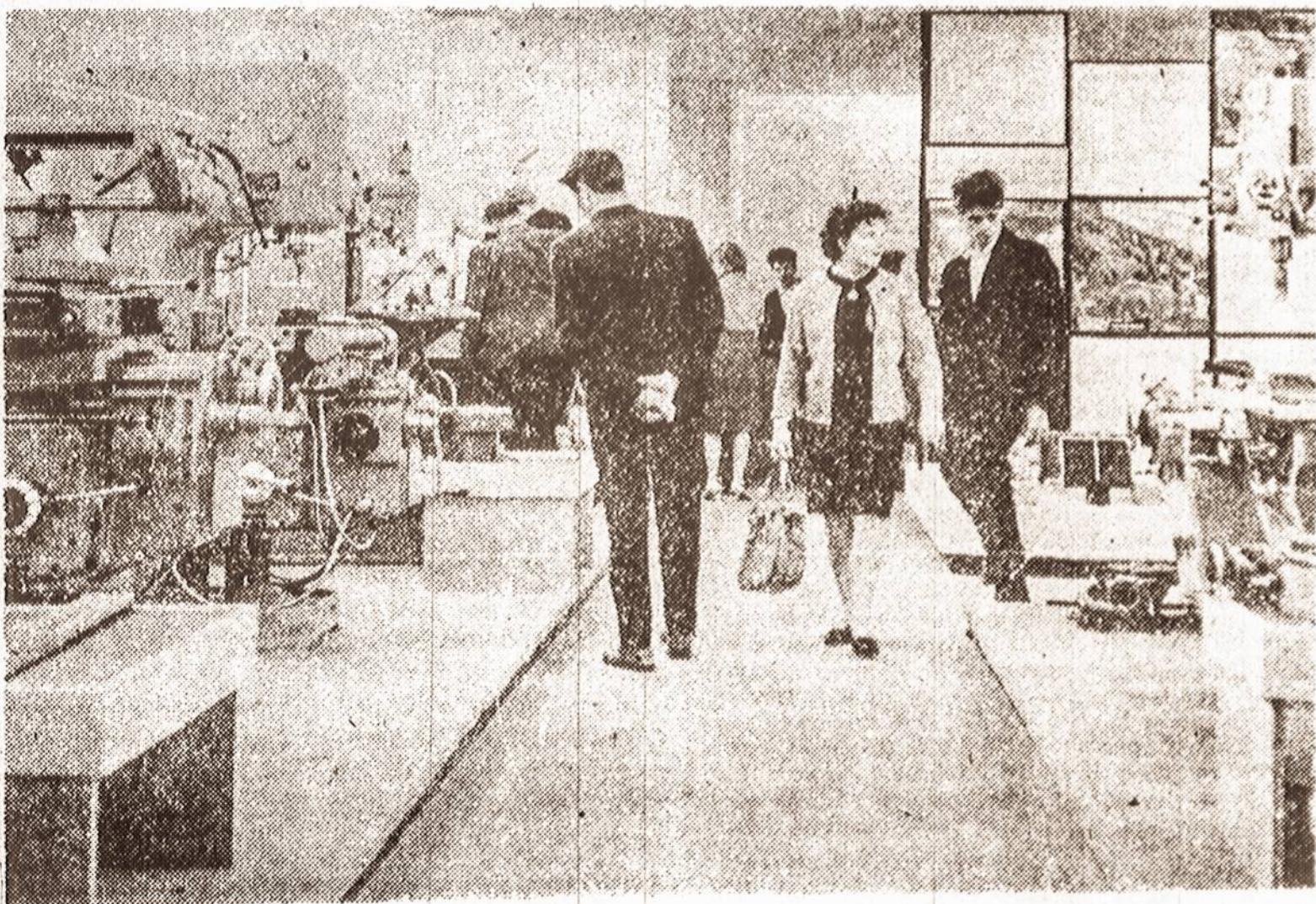
* Praplėstas ir panaujintas kraštotyros muziejus Telšiuose dabar rodo žmonių gyvenimo būdą nuo seniausių Lietuvos laikų iki Mindaugo. Tarp kitko, rodoma Siraitčių Juodsodės ir Maudžionių senuose kapuose rasti daiktai ir Vienragio bei Paplinio pilių iškaskenos. Maudžionių kapuose rastą, matyt, senovės lietuvių kario kaukolę, vilnietis antropologas

prof. V. Urbonavičius, atkūrė galva ir veidu. Rasta metalams virinti krosnelė. Muziejus supažindina su senovės kuršių, žemgalių ir žemaičių kultūros savybėmis, su jų žemės ūkiu ir amatais.

* Šiuo metu Lietuvoje veikia 3,571 mokykla su lietuvių dėstoma kalba, 227 lenkų ir 112 rusų. Yra dar 142 mokyklų, kur dėstoma visomis trimis kalbomis, pagal tėvų norus.

* Lietuvoje pradėta metiniai Čiurlionio vardo jaunų pianistų konkursai. Pirmame lygavo 15. Teisėjai buvo kompozitoriai Balsys, Juzevičius, Vaišnora, Landsbergis ir Čiurlionio sesuo.

* 180 kilometrų vamzdžių ilgumo linija iš gudų Polocko pro latvių Ventspilį pompuos naftą į Jurbarkę naujai statomą apdirbimo cheminę gamyklą pro Biržus, Pasvalį, Seduvą ir Raseinius. Vilniuje pradėta ruošti 60 specialistų -- chemikų ir technikų. Apdirbta nafta būsianti gabinama į Klaipėdą, iš kur laivai išvežtos po pasaulį.

Vilniaus, Kauno ir Šaulių staklių gamyklų naujais gaminiais, kurie buvo išstatyti Lietuvos pramonės parodoje 1965 metais.

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus, apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.

ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas.

MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Lietuviškoje Chicagoje

Adolfas Mekas

ADOLFAS MEKAS (CHICAGOJE)

Sąryšyje su filmu "The Double-Barrelled Detective Story" premjera Chicagos "Cinema" teatre, čia lankėsi ir šio filmo skriptoto (jis parašytas pagal Mark Twain apysaką) autorius, režisierius, statytojas ir aktorius Adolfas Mekas. Šis filmas yra linksmą komedija, gana moderniška. Chicagos amerikiečių spaudoje ji buvo įvertinta neblogai, Chicago American dienraštis rašė, kad jauni žmonės ją "really dig it."

Tai jau antrasis Adolfo Meko filmas rodytas Chicagoje. Pirmasis buvo "Hallelujah, The Hills."

SKELBIA-KOVA ALKOHOLIUI

Alvudo (Amerikos Liet. Vaiko Ugdymo) draugija savo mėnesinėje programoje sausio 7 d. Marquette parko liet. parapijos salėje stipriai pasisakė prieš alkoholį ir jo vartotojus.

Alkoholio žalą čia aiškino net 3 kalbėtojai: kun. J. Bružikas, S. J. (atvykęs iš Brazilijos ir šiuo metu viešintis Chicagoje), prof. A. Liaugminas ir dr. J. Adomavičius. Jie visi susirinkusius bandė įtikinti alkoholio kenksmingumu.

Vienas klausytojų kiek suabejojo tokiais aštriais žodžiais prieš alkoholį, pažymėdamas, kad nereikėtų besaikiai smerkti alkoholį, o tik tuos, kurie nežino kiek jo vartoti. Pažymėjo, kad net ir kunigai per Mišias geria vyną. Jam buvo neaišku, kaip galima taip iškoneveikti šią Dievo dovaną.

Programos metu ir po jos salėje irgi buvo gerliama, tačiau stipriausiais gėrimais čia buvo gira bei arbata.

J. GLIAUDA VĖL NUSINĖSĖ PREMIJĄ

Jurgis Gliuda iš Los Angeles, Calif., vėl nusinėšė dienraščio Draugo premiją, kuri buvo paskirta sausio 8 d. Chicagoje.

Jury komisija, kurią sudarė: N. Martinaitytė, P. Gaučys, N. Jankutė-Užubalienė, D. Velička, Pr. Razminas, iš 7 rankraščių vienas balsiai pasisakė už J. Gliaudos romaną "Delfino ženkle."

Tokiu būdu J. Gliuda Draugo konkurseose tūkstantinę dolerių laimį jau ketvirtą kartą (iš 15 konkursų). Prieš tai jis 1,000 dol. premiją buvo laimėjęs už "Namai ant smėlio," "Ora pro uobis," "Šikšnosparnių sositą."

Šių metų premijos mecenatu yra Cicerogydytojas dr. Petras Kistielius.

A. NAKO MENO PARODA

Antanas Nakas, iki šiolial buvęs žinomas muzikos pasaulyje, chigagiečius nustebino savo sugebėjimais dailės srityje. Sausio 8 d. Čiurlionio galerijoje jis pasirodė su savo pirmąja dailės paroda, kurioje buvo išstatę 49 allejus ir temperos darbus.

Parodos atidaryme kalbėjo Br. Macevičius, rašyt. P. Gaučys, kun. Br. Markaitis ir A. Modestavičius. Parodą surengė Korp! Neo-Lithuania, kurios flesteriu A. Nakas yra.

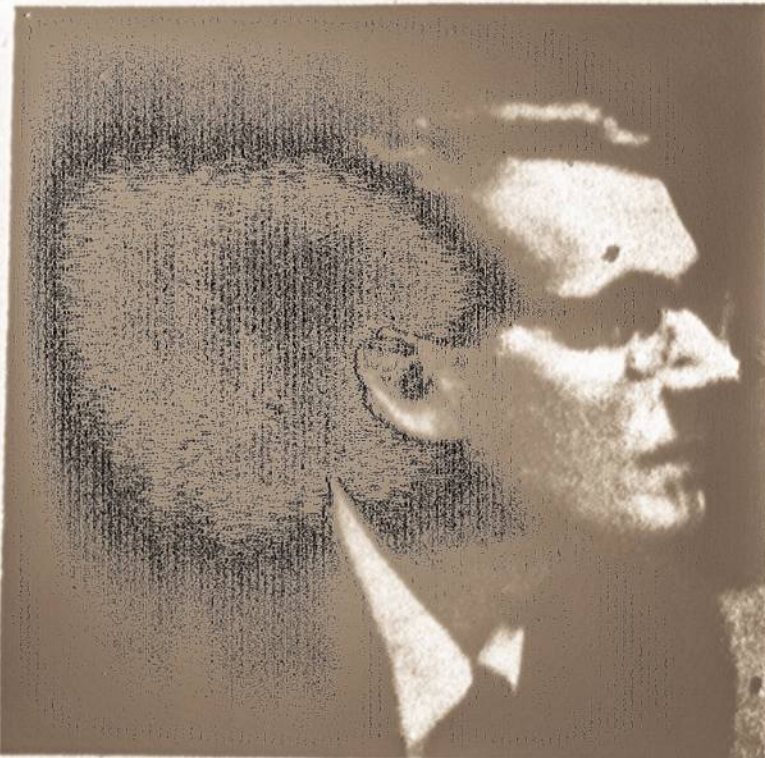
MIRIMAI CHICAGOJE

Vincas Andrulis, ilgametis Vienybės skaitytojas ir rėmėjas, mirė sausio 2 d. Palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse. Mirė sulaukęs 85 m. amžiaus. Paskutinius kelis metus jis gana sunkiai sirgo. Vėlonis paliko žmoną Juliją, pusbrolių Aleksandrą ir kitus gimines.

Matas Blekša, buvęs ALT Sandaros sekretorius ir veikėjas mirė Chicagoje ir sausio 8 d. palaidotas Liet. Tautinėse Kapinėse. Kopyčioje ir kapinėse atsisveikinimo kalbas pasakė Santaros redaktorius Mikas Valdyla.

Aleksandras Račkauskas, vienas iš seniausiųjų Chicagos lietuvių, mirė sausio 8 d., sulaukęs 96 m. amžiaus. Palaidotas sausio 12 d. šv. Kazimiero kapinėse. Jo sūnus Balys Račkauskas lietuvių tarpe yra pasižymėjęs kaip aktorius; jo žentas yra prof. dr. Alfonsas Šešplaukis.

SVEIKSTA DONATAS BIELSKUS

Donatas Bielskus

Visuomenininkas, spaudos bendradarbis inž. D. Bielskus, sunkiai sužeistas automobilo nelaimėje pakelyje į Kanadą Michigano valstybėje lapkričio 25 d., jau sveiksta. Mėnesį laiko išbuvęs ligoninėje, jis grįžo į namus ir čia ilsisi. Jam buvo sulaužytos abi rankos, iš kurių viena jau sugijo, o kita -- dar vis tebėra gipse. Po savaitės jis žada grįžti prie auolatinio darbo -- inžinieriaus pareigų vienoje amerikiečių įstaigoje.

Ieškome pirmųjų spaudinių

1874 m. atspausdintas lapelyje pirmasis JAV lietuvių spausdinys -- giesmė "Wiespaties savo szaukluosi" (Shenandoah, Pa.). Kitais metais buvo atspausdintas (Shamokine, Pa.) dviejų puslapių atsišaukimas "Miel Brolej," reklamuojąs tuo pačiu metu spausdinamą žodyną -- "Tlumoczius...," kurio buvo išspausdinti tik keli puslapiai, nes gaisras sunaikino spaustuovę. 1877 m. Brooklyne išspausdinti draugijos įstatai -- "Ustanawlymas taworczytės...". 1879 m. išleistas pirmasis JAV lietuvių laikraštis -- "Gazietta Lietuwiszka...". 1880 m. Chicagoje išėjo dvi knygos: "Historyja Septintu Mokitoiu" ir "Graži Historia api kantriwa Helena...," o New Yorke -- "Praractwos Michaldos Karalenes...".

Kas turėtų čia išvardintų leidinių arba vėlyvesniųjų, labai prašomi dovanoti juos Pasaulio Lietuvių Archyvu (5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636).

SIBIRO SKYRIUS ARCHYVE

Kai 1940 m. bolševikai okupavo Lietuvą, jos gyventojus 1941 m. masiniai pradėjo tremti į Sibirą. Įvairia forma tas trėmimas tebevyksta ir iki šiai dienai.

Nuo tų masinių trėmimų pradžios ši pavasarį sueina 25 metai. Ta proga Pasaulio Lietuvių Archyvas organizuoja specialų skyrių -- "Sibiro lietuviai," į kurį rinks visa tai, kas nors iš dalies atvaizduotų tų tremtinių kančios kelią: fotografijas, (gyvenviečių, kapių, asmenų ir kt.), laiškus, iš ten gautus dalykus ir kt.

Reta šeima neturi Sibire savo artimųjų, su kuriais palaikė ar dar ir palaiko ryšius. Kas norėtų palikti istorikams medžiagos apie Sibiro kankinius, labai prašomi siųsti į organizuojamą "Sibiro lietuviai" skyrių minėtus ar panašius dalykus šiuo adresu: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 5620 South Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

PLA VADOVYBĖ

Amerikos Lietuvių Sporto Istorija

Senosios išeivių kartos sporto veikėjas John Jakubs -Jakubauskas surinko ir parašė "Amerikos Lietuvių Sporto Istorija", kuri šių metų sausio mėnesio pirmosiomis dienomis išėjo iš spaudos Chicagoje. Knyga yra gražiai išleista, įrišta į kietus viršelius, turi 155 numeruotus puslapius.

Šios knygos autorius, o kartu ir leidėjas, knygos išangoje rašo: "Veikdamas sporte, rinkau medžiagą apie atletų veikimą. Paskatintas laikraštinių, nutariau išleisti šią knygą, kad ateinanti generacija galėtų matyti,

ką mes nuveikėm per perėjusius 65 metus."

Leidinyje yra patalpinta daug medžiagos apie senuosius Amerikos lietuvių sportininkus, kuriuos matome ir nuotraukose. Taip pat yra skyrius ir apie naujųjų atletų sportinę veiklą. Ši skyrių parašė Edvardas Sulaitis.

Amerikos Lietuvių Sporto Istorija yra geras įnašas į šio krašto lietuvių apžvalginę literatūrą. Tik jeigu būtų buvę pasirūpinta leidinio kruopštesniu suredagavimu ir kalbos patalsymu, knyga dar labiau būtų visų lauklama.

Lietuviai Kalifornijoje

Los Angeles, Kalifornija. Šv. Kazimiero parapija, kuri šiemet mini savo 25 m. sukaktį, jubiliejiniais metais nori išleisti parapijos istoriją, kuri Jurgio Gliaudos jau baigiama rašyti. Knyga turės apie 300 puslapių ir bus gausiai iliustruota.

Be to, norima išdažyti bažnyčią iš lauko ir naujais žalumynais apsodinti.

* Gruodžio 28 d. Los Angeles Good Samaritan ligoninėje mirė Elena Našlėnaitė, 38 m. amžiaus. Ji sirgo vėžiu. Savo laiku Elena buvo aktyvi Lietuvos vyčių org. narė ir priklausė parapijos chorui. Atvykę tėveliai, ją išvežė laidoti į Rockford, Conn. Prieš kelius metus jos sužadėtinui Juozui Petrauskui tragiskai žuvus, Elena gyveno nuošaliau, mažiau besirodydama lietuvių tarpe ir jų veikloje. Našlėnaitė buvo ir liet. parapijos narė ir ją dažnai paremdavo savo aukomis ir prisidėdavo darbu.

* Vyr. Skautų Židinys 1966 m. vasario 19 d. 7 val. vak. šv. Kazimiero salėje rengia Kaukių Ballų. Visi kviečiami

dalyvauti su kaukių rūbais. Bus duodamos premijos. Gros geras orkestras. Veiks turiningas bufetas. Pelnas eis skautų veiklai remti.

* Sausio 5 dieną Pasadenos mieste, vairuodama mašiną, užsimušė Emilija Masonienė. Giliame nullūdime paliko vyrą Pranciškų ir sūnų Ričardą.

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
Jackson Heights, N.Y.
Tel. NEWton 9-6620

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVĖMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PĖTŪS

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

Liberty Federal Savings and Loan Association užbaigus 1965 metus

C. S. Cheleden, Liberty Federal prezidentas, ir visi kiti Liberty Valdybos nariai ir direktoriai taria DIDELĮ lietuvišką ačiū visiems taupymo ir skolinimo nariams, kaimynams ir draugams, kartu linkėdami laimingų ir gerų 1966 metų. Tai buvo P. Cheleden žodžiai mūsų reporteriui, užbaigus 1965 metus.

Pasirodo, kad 1966 metai Liberty Bendrovei bus jubiliejiniai metai, nes š. m. balandžio mėn. suels 65 metai, kai saujelė Amerikos lietuvių Philadelphijoje suorganizavo "Pirmą Amerikos Lietuvių Statybos ir Taupymo Bendrovę." 1942 metais ta bendrovė gavo federalinį čarterį ir pasivadino "Liberty Federal Savings and Loan Association." Ji tebėra vienintelė lietuvių finansinė įstaiga Philadelphijoje.

Šio mėnesio 19 d. metinio susirinkimo metu vice-prezidento titulą gavo Anthony E. Martin, Jr., ir Jonas J. J. Matulis, sūnūs pionierių, Antano Marcinkevičiaus ir Jono Matulio. Ju tėval daug pasidarbavo pirmoje bendrovėje ir ilgus metus buvo bendrovės direktoriai ir valdybos nariai.

Ir dabar Liberty įstaigoje yra daug kitų antros ir trečios kartos lietuvių ir naujai atvykusių lietuvių tarnautojų. Jie visi yra prityrę savo pareigose ir yra pasiruošę suteikti kiekvienam geriausią patarnavimą įvairiais taupymo, skolinimo ir kitais reikalais.

CHARLES S. CHELEDEN, Liberty Federal Savings and Loan Association prezidentas.

Liberty Federal pradėjo 1966 metus su kvietimu į visus lietuvius tapti tos bendrovės nariais ir paraginti kitus tai padaryti. Kaip sako prezidentas Cheleden: "Nesvarbu, kur gyvenate: ar Philadelphijoje, New York'e ar Kalifornijoje, taupyti Liberty įstaigoje lengva, nes mes esame tik tiek tolimo nuo Jūsų namų, kiek nuotolio yra iki pirmos pašto dėžutės. Mes apmokame pašta į abi puses. Todėl tapti Liberty Federal -- šios lietuviškos bendrovės nariais yra labai lengva."

ONA CHELEDEN, vice-pirmininkė.

* JOKUBAS STUKAS, Lietuvos Atsiminimų radijo programos vedėjas su žmona Loreta išvyko atostogų į Floridą, š. m. balandžio mėn. Stukas minės savo radijo programos 25 metų sukaktį.

TAU KYKITE LIBERTY FEDERAL BANKE! TAI LIETUVIŲ BANKAS!

ELENA VAINIŪNIENE, Liberty Federal Savings and Loan Association įždininkė, 1966 m. sausio 9 d. suėjo 20 metų, kai ji dirba šioje įstaigoje.

Tel. TAYlor 7-9842

THE

Arlington

ONA E. JONAS VALAIČIAI Savininkai

Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

Excitingly NEW!

GENUINE Amber GEM OF THE AGES

Necklace of Precious Amber Nuggets

See our exciting selection of Necklaces, rings, bracelets, earrings, pins, cuff links, charms and pendants.

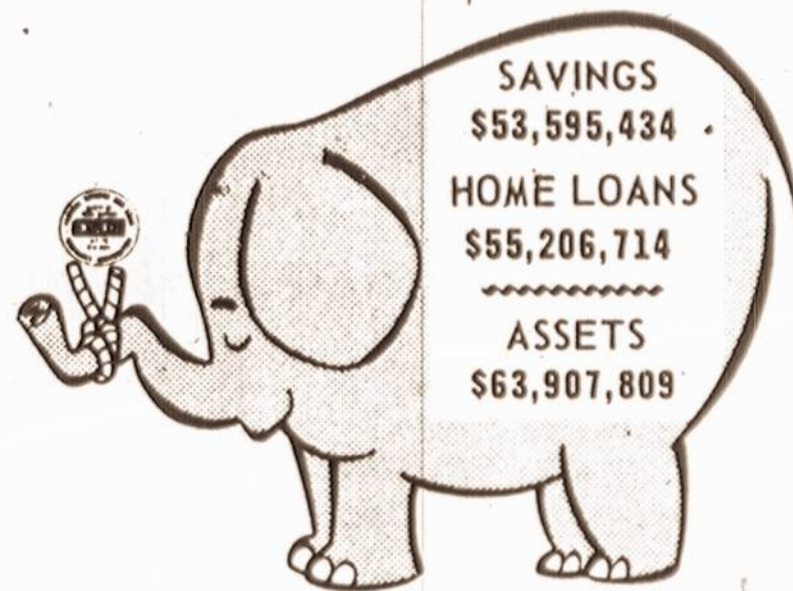
AMBER GUILD LTD. 80-19 31st Avenue JACKSON HEIGHTS, N. Y. Tel. HA 9-5855

DAR VIENAS NUOPELNAS TŪ, KURIE SUDARO L. F. S.

Dabar, kai mūsų finansinė atskaita paruošta spaudai, mums vėl primenama, kad tas turtas NĖRA ŠALTAS PINIGAS, BET ŽMONĖS - JŲ TROŠKIMAI, SIEKIMAI, ATEITIS, ir todėl -

Liberty Federal taria didelę padėką

visiems mūsų ištikimiems taupymo ir skolinimo nariams, kaimynams ir draugams už 1965 m. pažangą.

- ** Dividendai apskaičiuojami kas mėnesį.
- ** Pinigai padėti į taupymo sąskaitą iki 15-tos dienos - gauna dividendus nuo mėnesio pradžios.
- ** Gaukite dyką "Income Tax Handbook"
- ** Gaukite gražių 1966 m. kalendorių.

LIBERTY

FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

202 N. Broad St. Skyrius Stenton & Duval
LO 7-1480 LI 8-3900
PHILADELPHIJOJE

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIŪNAI

Ivairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.
Tel. Virginia 3-3544

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkeliunaite; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Vienybę pradėję leisti, pirmieji leidėjai ir redakcija vienu tikslu pasirinko: išmintimi iškilti virš visų tautos neprietelių! Pirmasis Amerikos lietuvių "tautininkas," 1880 metais Amerikon atvykęs A. Jurgelaitis buvo Aušros skaitytojas ir 1883 metais joje rašė, kad jo dienų susipratę lietuviai nesiekia "istorinės," bet "etnografinės" Lietuvos. Jam vėliau pritarė Jonas Šliūpas, 1887 metų brošiūroje "Litwini a Polacy." Istorinė Lietuva gi tai mūsų dažnai pasididžiuojama didžiųjų kunigaikščių Lietuva, virš visų tautos neprietelių iškilusi kardu. Dvidešimto amžiaus lietuviai kardo, tačiau, atsisakė. Pasirinko Maironio "arfą ir knyga," ir Vienybės pirmųjų leidėjų "išmintį."

Gaila, ne visi Amerikos lietuviai išmintį rodo žymaus lietuvių matematiko ir Vilniaus universiteto rektoriaus, prof. Kubiliaus pabuvoji- mo Amerikoje atžvilgiu. Kas bent kiek raudonąjį pasaulį pažįsta, žino, kad vienintelis kelias kovoti už tautines ir pilietines teises yra sulisti i diktatūrinės partijos glietas ir per jas veikti. Tai kelias, kurį Mickevičius Konrade Valenrode paryškino lietuviams ir lenkams santykiuoti su imperialistais didrusiais, nors kalbėjo apie kryžėivių ordiną ir lietuvius. Prof. Kubilius, galbūt, siekia, ko pirmieji Vienybės leidėjai siekė - išmintimi iškilti virš tautos neprietelių. Jei mes jo ir viso dabartinės Lietuvos moksle prasisiekušio sluoksnio nepažinsime, jokių tikslų išvadų tautos labai nepasidarysime. Tie, kurie dabar triukšmauja, atrodo, nori kilti didžiųjų kunigaikščių priemone - kardu, kurį istorija nuvertino, nes, visgi, plunksna galingesnė už kardą. Šiaip ar taip, i partiją sulindę tėvynainiai Lietuvoje pasidarys išvadą, kad paramos ir draugingos rankos iš išeivių lietuvių negreit susilauks, nes čia šiaudai dar vyrauja virš grūdų. Turės tam tikrą laiką kovoti vieni vieni.

Teisėta yra apmaudu degti dėl kruvinių skriaudų padarytų Lietuvai ir lietuviams nuo 1940 metų. Bet neteisėta (ir neišmintinga) yra nesuprasti, kad prie kalinių tegalima prieiti per kalėjimo viršininkus (jei nėra galimybių kalėjimą, kaip Bastiliją, išgriauti). Tokiu būdu, kai kurie mūsiškių dažnai atrodo it tos figūrėlės Notre Dame katedroje Paryžiuje. Pusė veido šypsosi, pusė vaiposi. Tai puikiai pavaizduoja redaktorius J. Kardelis, atsiliepdamas i Vienybės bendradarbio pastabą, kad ponas redaktorius "kultūrinį bendradarbiavimą" nors yra prakeikęs, bet spausdina vieną Lietuvos rašytojo kūrinį po kito. Kardelis teisinasi: "Spausdiname meniškais sumetimais, kaip literatūros kūrinius." Veiksniai gi iki užkimo mums pasakoja, kad visi tokie kūriniai, be išimties, turi pereiti ir rašytojų draugijos ir partijos žmonių cenzūrą, kuri literatūrą ir meną yra pajungę diktatūros reikalui. Štai kodėl rusų literatūra esanti tokia skurdi, lyginant su laikotarpiu nuo Puškino iki Tolstojaus. Daugelis mūsų rašytojų užsienyje, nuo Kardelio kaimyno poeto

Tęsiama 7 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

NE IŠ TO GALO.

Peržvelgus lietuviškųjų politinių veiksmų dvidešimties metų veiklą, darosi įspūdis, kad kuo toliau, tuo labiau prie reikalų einama ne iš to galo. Štai naujausias VLIKo pasireiškimas: "Lietuvos laisvės kovų tikslas -- visiškai Lietuvos valstybės politinės nepriklausomybės atstatymas." Tai neabejotinai vertingas pareiškimas, bet visgi apsimoka jį pavartyti ir apčiuopinėti iš kitų pusių.

Lietuvos valstybės pradžia siekia priešmindauginius laikus. Ir per daugiau ar mažiau istorijoje žinomus bent septynis (ar gal ir daugiau) amžius lietuviai savo valstybinės idėjos kaip ir nebuvo pametę. Vadinas, VLIKo pareiškimas turi labai gilią istorinį pagrindą. Jau ne pirmą kartą lietuviai siekia savo valstybės ar sudarymo ar atstatymo. Noriu atkreipti dėmesio i tai, kad kovotojai už valstybę kovojo, bet jos konkrečiaus vaizdo neturėdavo. 1794-5 metų Kosciūškos kovotojams, 1812 metų Napoleono laikų lietuvių politikams, 1831 metų, net ir 1864 metų sukilėliams nei i galvą gal nebuvo atėję, kad 1918, II, 16 Lietuva bus respublika, be bajorų, su anais laikais negirdėtomis pažiuromis ir t. t. Dabartinė lietuvių kova tik klaidina, kai tariasi apie ateitį daugiau žinant, nei ante 1794-5 metų kovotojai. Nelengvai suvokiama valstybės galimybė puošiama ir konkretinama praeitimi. Niekaip niekam nepavyko restauracija, nepavyks ir lietuviams. Dar tik ketvirtis amžiaus praėjo nuo nepriklausomybės praradimo, o jau aišku, kad nežinia, kas turės laimės ją atstatyti. Bent šiuo metu jau peršasi mintis, kad išelvių sunyks, nesulaukus aušros. Gal komunistinė visuomenė Lietuvoje bus pajėgi išsikvoti kokią nors priimtina valstybės formą komunistinėje santvarkoje? Gal Lietuvoje ateinančiose kartose susidarys sąlygos gimti kokiui visiškai naujai valstybės formai? Gal ilgainiui komunistinio pasaulio bandymas sugrius savo nepasisekimuose ar išsigims? Žmogus nėra pajėgus ką nors ryškiai pamatyti ateities miglose.

Ateitis nemoko. Ateities pamokų neturime, bet turime praeities pamokas. Ir iš čia reikia daryti išvadą: turime būti bočių palikimo saugotojai ir likti ištikimi Lietuvos valstybės idėjos nešėjai, bet kuo mažiau laisvai vargti su mintimi praeities gyvenimą išlaikyti gyvą ir jį nepasikeitusį persodinti ateičiai. Naujausiam VLIKo pareiškime jaučiame netolimą, dar daugelio atmenamą praeitį, bet nėra juntama dėsningumo, trunkančio amžius.

VLIKas pažadėjo paskelbti taisykles (ar kažką panašaus) ryšiams su kraštu. O visuomenė jau girdėti pateisinami su iš anos pusės atvykstančiais pavieniai, bet ne kolektyviniai pasimatymai. Vieni norėtų aiškumo, apie ką su atvykstančiais kalbėti, kiti -- užtikrinimo, kad priėmimuose nebūtų gerliama. Kai kas nieko netįgalvoja, tai norė-

ty, kad būtų "leidžiami" pokalbiai tik, leis- kim, pirmame namo aukšte, ne aukščiau... Dar neteko girdėti kitaip -- vis prie šios problemos einama iš kito galo. O iš tikrų- jų! Negali būti jokių taisyklių! Jokios taisyklės negali apimti visus galimus įvairavimus.

Taisyklių negali būti, bet ir nereikia. Reikia suformuluoti tik principus. Peiliu galima ne tik žmogų papiauti, bet ir duonos atstrikti. Ir jei kas uždraustų turėti peilius, kuo atstriektume duonos? Visai ta pati istorija ir su ryšiais -- jie gali nešti ir pražūti, ir palaikyti. Vadinas, turėtų būti apsiribojimai ne konkrečiame vykdyme, bet tiksluose.

Ir dar -- reikia visu griežtumu pasmerkti trumparegę politiką, būk tik vieni rusai yra lietuvių tautos ir valstybės priešai, o lenkai, o vokiečiai? Sunku ir pasakyti, kuris iš visų trijų Lietuvai ir lietuviams agresingesnis. Reikia pasakyti, kad visose trijose mums agresingose tautos apstu visokių filantropų ir virš agresijos aistrų iškilusių asmenybių, su kuriais mums reikia palaikyti ir labai įvertinti kuo geriausias santykius.

Tai štai koks paskubomis amestas mūsų politikos vaizdas, komplikuoatas, iš mūsų jis reikalauja daug visokio sugebėjimo ir apdairumo. Už tai lietuvių tautai nėra naudingi, bet tik kenksmingi tokie politikai, kurie mato tik šandieną ir vaizduojasi išrikiuotus šimtus gerai ginkluotų divizijų jų sprendimams paremti. Per dažnai mūsų veiksmuose turi sprendžiamo balso tokios asmenybės, kurios, pagal jų kvalifikacijas, tiktų nebent kambariui po posėdžio iššluoti.

Veiksmų drąsa ir ryžtas labai riboti. Štai -- vietoj Vilniaus JAV sostinėje jau turime kitą garstą Lietuvos vietovę, Šiluvą. Tai yra net per daug aiškus lenkų laimėjimas: jei jie negali šiuo metu Vilniaus pasiekti, tai bent apsaugojo nuo Vilniaus pripažinimo nelenkams. Kas čia teisinasi tikėjimu ar kuo kitu, tas arba nori lietuvius apgauti arba lenkų problemos nepažįsta. Laisvintojai tenepamiršta, kad gali tekti Lietuvą vaduoti ne tik nuo rusų, bet ir nuo lenkų. Šis reikalas toks "nepatogus," kad iš veiksmų nesulaukėme jokio pasisakymo. Visuomenėje kilo daug triukšmo. Bent apie lenkų klausimo taisykles reikėjo pagalvoti.

Komiškai atrodo mūsų "vokiškasis" klausimas. Iš Karaliaučiaus rusai padarė Kalliningradą, o iš visokių lietuviškųjų Tolmin- klemių, Tilžų, Isručių padarė Cystus Prūdus, Sovietskus, Černiachovskius ir t. t. Matote, ką rusai padarė, Tokius juokus padarė, kad mūsų veiksniai ir tebesėdi iš nuostabos išsižioję. Tyl, gal žadą užkando.

Kad Kaunas ir Šiauliai yra mūsų ir kaip yra mūsų -- žinome ir be veiksmų. Kas va- duotina daugiau, nes Kaunas dar ne viskas? Dar Kersteno komisijos laikais guda! rado galimybes svariai pasisakyti, ko jie nori Lietuvos rytuose. Kur toks pasisakymas iš

Tęsiama 7 psl.

MUMS RAŠO

Gerblamioji Redakcija,

Jūsų laikraščio Nr. 1 sa- sio 13 d. Stebėtojo Pastabose idėta tokia nesąmonė:

"Kitas dalykas -- Vladimirovas niekados nebuvo "kad- rų viršininkas." Jisai yra buvęs kadry viršininko pava- duotojas, o kadry viršininku buvo J. Vilkaitis."

Tai yra prasimanymas. Buvo šiaip. Lietuvos koope- ratinių bendrovių centrų buvo įkurta Draudimo bendrovė Kooperacija. Jos direktorius buvo J. Vilkaitis. Tos bend- rovės transporto skyriaus tarnautoju-svetimų kalbų ko- respondentu buvo L. Vladimirovas.

Raudoniesiems užėmus Lietuvą, Draudimo bendrovė Kooperacija, kaip ir kitos draudimo bendrovės, buvo įjungta i Lietuvos Valstybės Draudimo Įstaigą. Jos valdytoju buvo paskirtas J. Vil- kaitis, pavaduotoju -- L. Vladimirovas.

Kas čia pasakya, prašau pasitikslinti pas L. Vladimi- rova, dabar Jungtinių Tautų

Organizacijos knygyno di- rektoriu.

Keleivio redakcija narių neturi. Esu to garbingo laik- raščio, kaip ir kitų, eilinis bendradarbis.

Reiškiu pagarbos žodžius,

J. VILKAITIS

RED. PASTABA: Šis J. VIL- kaitis laiškas dar labiau įro- do, kad L. Vladimirovas ne- buvo "kadry viršininkas," kaip Pranciškonų Darbinin- kas jį yra pristatęs savo "garsiajame" rašinyje.

Gerblamioji,

Visų pirma stūnčiu Jums \$10 už 1966 m. Vienybės pre- numeratą. Pereitais metais aš, mat, pažadėjau \$10 už Vienybę Jums mokėti, iki gy- vas būsiu. Malonu būtų, kad ir kiti Vienybės skaitytojai pasektų.

Kaip jau kelis kartus esu Jums minėjęs, 80 metų Vie- nybės sukakties SPECIALIAI LAIDAI išleisti gausite nuo

manęs kitus \$80. Nesu pin- gais turtingas, bet lietuviška dvasia ir supratimu esu stip- rus, nes, atvykęs i Ameriką 1904 m., gerą pagrindą esu gavęs iš Vienybės Lietuvosni- ky. Todėl man neramu, kad dabar nesenal atvykusių i Ameriką lietuvių pabėgėlių tarpe atsiranda tokių, kurie nori Vienybę sunaikinti, ku- rie Vienybę boikotuoja -- ją skaito, bet neužsimoka pre- numeratos, atkalbinėja kitus neskaityti ir nemokėti. Ko- klais tikslais jie čia suva- žlavo ir ką jie tuo elgestu nori atsiekti?

Z. JANKAUSKAS
Philadelphia, Pa.

Gerblamieji, slunčiu mokestį už 1966 metų, nes gerai ži- nau, kad delsimas gadina ne tik Jūsų biznį ir nuotaką, bet ir Vienybę. Linkėčiau, kad visi skaitytojai tai su- prastų ir iki sausio mėn. pabaigos užsimokėtų už lai- kraštį. Ir skolinkai tepri- simena lietuvišką patarlę: "Skola ne žalza - neužgys."

M. STONYS
Woodhaven, N. Y.

STEBĖTOJO PASTABOS

* Donelaitis, Maironis ir Čiurlionis buvo ne tik žmonės su talentu, bet ir apsišprendę tautiniai nepalankiosse sąlygose išlikti lietuviais ir kurti lietuviškai! Donelaitis laikais Lietuvoje Prūsų Lietuvoje jau skendo vokietybėje, bet Donelaitis rašė lietuviškai, nors ir žinojo, jo raštų niekas nespausdins, Maironi viliojo lenkai aukštom bažnytinėm pareigom, bet jis liko seminarijos rektoriu ir lietuviu poetu. Čiurlionis augo kunigaikščio Oginskio dvare, muzikos mokėsi Varšuvoje ir Leipcige, draugavo su rusais Peterburge, bet ryžosi būti vien lietuviu ir kurti lietuviškai. Tai vis pavyzdžiai lietuviško atkaklumo, kuri vis keldavo velionis Tysliava.

A. RUŽANOVAS, apie kurį praeitame Vienybės numeryje tilpo Edvardo Šulaičio rašinys "Gudas, atėjęs lietuviams padėti", o 1949 m. Vienybės rugsėjo 9 d. laidoje yra rašęs Juozas Tysliava savo "DABAR" pastabose. Štai tie Juozo Tysliavos žodžiai:

"Prieš kelias savaites į Ameriką atvykęs A. J. Ružanovas, Lietuvos Bibliografijos Instituto pionierius, bando darbą tęsti ir čia, kaip jį tęsė tremtinių stovykloje. Jis rašo: "Tolimesniam darbu turėsiu bent kiek skirti iš savo uždarbio, nors ir labai kuklaus (pažadėta valytojo-janitoriaus tarnyba vienoje mokykloje su 18 dolerių per savaitę atlyginimu), kol sulauksiu pagalbos iš lietuviškųjų organizacijų..."

Atsirais, be abejo, vietinis laikraštis, kuriam bus įdomu nufotografuoti ir aprašyti "įdomią istoriją," kaip nusipelnęs lietuviškos knygos istorijos rinkėjas šluoja Amerikos mokyklos aslą...

Bet ar daug kas supras, kad tas žmogus deda paskutines pastangas, nors ant šluotos, išnešti iš pasaulinio gaisro lietuviškos kultūros vertybes?

Bent mes supraskime ir padarykime išvadas!"

* Aidų redaktorių dr. J. Girnius katalikų Mokslo akademijos skyriui Worcester, Mass., nusiskundė, kad jaunieji akademikai žurnalu nesidomi ir nebendradarbiauja, ar prenumeruoja. Turbūt, užimti ruošimu įvairių politinių žygių.

* Įvairių šakų inžinierių Lietuvoje esama apie 13,000. Dauguma Kauno Politechnikos instituto auklėtiniai, Institutas dabar turi 16,000 studentų, įskaitant Vilniuje veikiančius 3 fakultetus, ir vakarinius skyrius Panevėžyje ir Klaipėdoje. Institutas moko 56 specialybių ir išdalinio 7,675 inžinierių diplomų. Mokytojų turi apie 900. Studentai turi "Nemuno" šokių ir dainų ansamblį ir chorą "Jaunystė." Rektorių yra prof. dr. M. Martynaitis. Iš

* Vilniaus Tiesa bara Klaipėdos dienraštį, kad deda tokias žinias kaip: Karaliaus Pilypo III žmona turėjo nepaprastai ilgą kaklą, o karaliaus Liudviko IX duktė turėjo negražias kojas.

* Anykščiuose pastatyta naujas 5 aukštų apartamentas, kur įsikūrė 45 šeimos ar pavieniai. Statomi dar 2 tokie namai.

Lietuvos konsulas Aleksandras Polišaitis, Sao Paulo mieste (Brazilijoje) miręs š. m. sausio 12 d., Lietuvos užsienio tarnyboje išbuvęs per 40 metų.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

* Štai žmonių, kurie dabar dienraštį Draugą redaguoja, išminties "perlas": "susitinkdami su Amerikon atsiųstais Maskvos agentais, ar vykdam į Lietuvą pasidarome nesuivokėliais, arba su užkulisiniais tikslais"! Kažin, jei atvažiuotų Amerikon naujasis vyskupas Labukas, ar ir jį "draugiečiai" katalikai priskaitytų prie Maskvos "agentų"? Kodėl pirma septynis kart neatseiktų, o tik tada kirpti?

* Vilniaus u-to prorektorius prof. J. Grigonis, 28 sovietinių mokslo vyrų grupėje lankė Amerikos universitetus Chicagoje bei kitur, grįžęs nusiskundė, kad dėl trumpo laiko nebuvę galimybes su viskuo plačiau susipažinti. Beje, Chicagoje u-te sutikęs Gelvonyse gimusį matematikos profesorių Viršupą.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 6 psl.

mūsų pusės? Mūsų reikalai labai nešvankiai pasisakinėja žyda, o iš mūsų pusės klystama, būk tylą gera byla.

Vietoj rūpintis daugeliu tikrai aktualiu problemų, mūsųose per dažnai laisvės kova suvedama vien į priešų ieškojimą ... savo pačių tarpe. Neįtikimas žibumas!

Kitas vadovaujančių veiksmų darbas ne iš to galo yra tas, kad politinė veikla yra tiek pervertinama, jog visos kitos sritys politinei sričiai subordinuojamos. Mūsų pačių gyvenimo aukštų kultūrinio lygio nevisada galima pasigirti. Užtenka pasiskaityti, pvz. "Laisvąją Lietuvą," ir jau aišku, kas yra ta publika, kuri tokio lygio leidiniams pritaria. Užtenka atrasti katalikiškame dienraštyje žmogų su daktaro laipsniu ir bepraktikuojantį su įrodymais, kad prof. J. Kubilius nėra mokslininkas. Tokiai "kultūrai" politinė veikla, aišku, yra nelengvai pastekiamos aukštybės. Bet, kai planuojama lituanistikos enciklopedija anglų kalba ir kai leidėjas Chicagoje pabandė pokalbui ta tema susikviesti lietuviškųjų laikraščių redaktorių, tai pasirodė mizerija. Dėl enciklopedijos kalbėtis kai kas palaikė kliūtimi, kad kada kada Kapočius už literatūrą premijavo ne jų žmogų Katiliškį...

Daug kas eina vis ne iš to galo. Emigracija ir 1944-5 metų pabėgėliams taikė savo prakelkimo štampą. Kur tik išnyksta EMIGRACINIŲ NUOTAIKŲ PAVOJAUS BUDRUMAS, ten tuojau rodo siūmenkimo ir sunykimo žymės. Gresia kapų pavojus: numirėlis savo kapo nemato, jį mato gyvieji. Nelengva iš toli pamatyti save patį.

Nulipo nuo kalno M. K. Čiurlionis ir sako: norėčiau pamatyti, kaip mudu atrodome iš toli, Kazbekėle.

PIRMOJI KNYGA

Iš visų dabar Lietuvoje išeinančių leidinių geriausiai nuteikia "Pirmoji knyga." Kasmet Lietuvoje į dailląją literatūrą ateina naujų vardų. Kol naujų vardų ateina, tol nėra pagrindo jau dabar verkšlenti dėl lietuviybės ateities Lietuvoje. Nauji vardai literatūroje yra nauji tautos žiedai, o žydi tik tos gėlės, kurios nevysta.

1964-ųjų metų derlius — "Pirmoji knyga 1965." Tai neįprastinė knyga, o šešios brošiūros. Šeši nauji autoriai: trys poetai ir trys beletristai.

Štai tie vardai: Aleksas DABULSKIS — "Lašas medaus":

Toks valingas kraujo virimas nuo saulėtekio lik tamsos! -- ... kas kartą gilesnius kloodus sultis imt ir šaknis įleist. Ir nebus širdis suvilota svetimųjų pasaulių keliais.

Vytautas MAČIUIKA -- "Neglūdinti akmenys":

Gimtine, Tu nevertai širdies kaip knygos. Ačiū Tau. Už tai, kad skambančio pavasario ranka atvėrei man duris į erdvę neregėtą, už tai, kad vėjo lūpomis tarei man: -- Keliauk, sūnau, dabar jau nepaklysi.

Ramutė SKUČAITĖ -- "Žydirintis speigas":

Yra įstatymas. Taigos. Neįsegtas į jokią bylą. Jis žodžio tvirtumui tavo kelionę saugo. ... Viskas juk tau. Paimk. Duona lauže atšyla... Praeita čia žmogaus. Praeita tavo draugo.

Iš R. Skučaitės biografijos: ji gimė 1931 Palangoje, mokėsi Irkutsko srity.

Algimantas ZURBA (gimęs 1942 Biržų rajone) — "Svetimas pabučiavimas," apsakymai (į 66 psl. tilpo net aštuoni).

Vytas GREBLIKAS iš Rudaminos, 31 metų — "Rytas," 76 puslapiuose keturi apsakymai.

Raimondas GALINDAS, gimęs 1944 Širvintų rajone -- du apsakymai "Žvaigždės negęsta."

Ir taip kasmet, vis po pustuzinį. Vis verti, kad su jų darbais susipažintume, kad jų vardus įsimintume.

Mes

Atkelta iš 6 psl.

Nagiaus Montreale iki poeto Aisčio Washingtono ir rašytojų draugijos pirmininko Babrausko Chicagoje mums pasakoja, kad viskas, kas Lietuvoje išleidiama yra neverta literatūros vardo, nes tai "komunistinė" propaganda. Tokiu būdu, Kardeelis, neišspausdinęs nei vieno (absoliučiai nei vieno!) užsienyje gyvenančio mūsų rašytojo kūrinio nuo 1945 metų, to vieton paskelbdamas 6 ar 7 Lietuvos rašytojų romanus, smogia antausį visiems, kurie nėra tos figūrėlės, bet atvirai vaiposi iš Lietuvoje pasireiškiančių talentų. Kardeelis gi vaiposi užsienio, šypsosi Lietuvos rašytojams. Gaila, kad dėl mūsų "kardininkų" turi veidmainiauti.

Jono Valaičio pranešimas Vienybėje apie jaunimo žygį į JT sukelia apgailėstą, kad buvęs Vienybės redaktorių retai spaudoje tepasirodo, nors moka puikiai rašyti, jaučia visuomenės pulsą ir turi pastabią akį tikriems mūsų reikalams. Jo ir kitų pranešimai duoda suprasti, kad jaunimas džiūgauja:

Mes ne kiškiai
Kaip seniškiai!
Nes nebijom šaukti
Dievui į pačią ausį!

Praeitame šimtmetyje sukėlė Dievui į ausį karštas patriotas Mickevičiaus poemoje, jautriai išgyvendamas caro Rusijos tuomet daromas kruvinas skriaudas Lietuvai ir Lenkijai. Jis dangui sušuko: "Tu ne Dievas!" Ir — čia pat neteko sąmonės, turbūt, pasibaisėjęs tolimesne savo minties tąsa, kurią pribaižė ten pat buvęs velnias — "— bet caras!" Dievas tuomet neišgirdo: leido Lietuvai išgyventi 40 metų spaudos draudimą ir Penktų metų nuslopinimą. Ar išgirs dabartinį balsą? Ir kada? Be to — ar JT yra Dievo ausis?

APIE ŽURNALĄ MOTERIS

Vieną iš nedaugelio lietuviškų leidinių, kuriuos skaitau nuo pradžios iki galo - tai Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos leidžiamą žurnalą Moteris. Skaitau ne dėlto, kad tai moterų leidžiamas ir redaguojamas leidinys, bet todėl, kad savo turiniu labai įdomus ir savo technika patrauklus.

Žurnalą Moteris redaguoja redakcinė komisija: Iz. Matusevičiūtė, L. Imbrasienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė. Technškai ir meniškai tvarko N. Kulpavičienė. Administratorė - B. Pabedinskienė. Išėina kas antrą mėnesį, bet jų personalas didesnis, negu Vienybės, kuri leidžiama kas savaitę.

Tik šiomis dienomis gavome lapkričio - gruodžio numerį, skirtą Kalėdų šventėms. Vėluoja ne tik Vienybė,

bet ir rečiau leidžiami leidiniai. Tai, beveik neišvengiama, spaudai norint paruošti įdomesnį numerį.

Naujausiame Moteris žurnalo numeryje yra visa eilė įdomių rašinių, kurių vieną - Elenos Gimbutienės atsiminimus, apie jos močiutės kosmetiką - perspausdiname šioje Vienybės laidoje. Žurnalas gausiai iliustruotas, turi nuolatinį šeiminkinių kampelį, madų ir grožio skyrius ir daug rašo apie moterų veiklą pasaulyje.

Visoms Vienybės skaitytojoms siūliau žurnalą Moteris prenumeruoti. Atskiro numerio kaina 75 ct., prenumerata metams \$4.00. Redakcijos ir administracijos adresas - 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ont., Canada.

V. TYSLIAVIENĖ

ELENA GIMBUTIENĖ

MANO MOČIUTĖS KOSMETIKA

ELENA GIMBUTIENĖ

Tai buvo pirmame šio šimtmečio dešimtmetyje, prieš pirmąjį pasaulinį karą. Aukštaitijoje, Anykščių parapijoje. Kad ir dvare gyvenant, reikėjo labai skaitytis su pinigais. Mokesčiai už žemę, samdinių išlaikymas, vaikų išmokslinimas - o buvo jų aštuonetas, - dukroms kraičiai, paglemzdavo maž ne visas įkio pajamas. Tad stengtasi kas tik įmanoma pasigaminti namie, savo rankomis. Tais laikais, pavyzdžiui, niekas muilo nepirkinėjo: galima gi pačiam išsivirti - ir virė. Paprastas muilas skalbiniams plauti buvo daromas iš prastesnių taukų, net iš kritusių gyvulių, jei tie buvo pakankamai riebiūs: pridėdavo atitinkamą kiekį pelenų šarmo ir virė kamine, kol sutirštėdavo. Geresniams muilui buvo vartojami gryni lydyti taukai ir pirktinis "muilo akmenėlis". Švelniausias, stipriai putojantis muilas veidui prausti buvo daromas šaltu būdu, plakant nesūdytą sviestą ir kiaušinių trynius su stipriu, švariai iškoštu beržų pelenų šarmu. Spalvai pagyvinti močiutė pridėdavo karmino, vartojamo veidui parausvinti. Melsvam muilui gauti, baigiant virti, įpildavo stiprios "lazurkos" - mėlynų dažų, kuriais pataisydavo užgeltusių skalbinių spalvą. Kad muilas maloniai kvepėtų, "kaip tikras pirktinis", Močiutė, prieš užšaldant, įlašindavo įvairių namie pagamintų kvepalų.

Anų laikų dvaro "geras tonas" reikalaujavo, kad jaunos mergaitės, nuctakos ir šiaip save gerbiančios ištekęsios moterys nebūtų saulėje nudegusios: baltos rankelės, balti švelniai paraudę veideliai. Saulei kaitinant, Močiutė neišleisdavo savo dukrų į lauką be didelės, šiaudinės skrybėlės, vietinio piemenuko iš ruginių šiaudų nupintos, ir be pirštinių. O pirštines iš plonų lininių siūlų išmegzdavo senoji Karalienė, auklė - emeritė, likusi savo amžėlį dagyventos dvaro prieglobstyje. O dar sušvelninti bei nudegimo žymėms pašalinti laikas nuo laiko visos mergaitės, net ir samdinės, turėdavo išsiprausti šiltomis išrūgomis. Kiekvieną kartą slegiant saldų sūrį (daroma iš saldaus šuntinto pieno pusiau su raugintu), Močiutė primindavo mergai, kad nenukošty išrūgų į "kiaulinį" kibirą, bet tiesiai į prausiamus bliūdus. Išrūgos mažindavo strazdenų ryškumą, bet geriau veikė aštresnis raugintų kopūstų ar agurkų rasalas. Vaistinėje galima buvo nusipirkti "Kregždėlės" tepalo, bet... jis brangiai kainavo ir vis vien visų strazdenų neišnaikindavo.

Vasaros metu, kai atsirasdavo darže daugiau agurkų, didesni, jau pradėdą gelsti, patekdavo į Močiutės "grožio saloną". Jų sultingą mėsą visos moterys, kurioms rūpėjo palaikyti veido skaistumą, išsitėpdavo veidus, kaklus, rankas; kad ir kiek niežtėjo, nevalia buvo bent valandą tų agurko sulčių nusiplauti.

Paširpusiai rankų odai ir sutrūkusioms lūpoms pagydyti Močiutė turėjo "veliurinį" skystimėlį: lygionis dalimis sumaišydavo vaistinėje pirktą gliceriną, stiprią degtinę (namie varytą) ir neišnokusių agrastų sunką. Pastarąją pagamindavo birželio mėnesyje ir gerokai jos atsargą per apskritus metus išlaikydavo ledaunėje. Ir šiandien patarčiau šią priemonę, tik vieton agrastų esamose sąlygose labiau tiktų citrinos sunka - veikia puikiausiai! Neturint glicerino, einant gulti, gaudavom išsitempti saldžia grietinėle ar nesūdytu sviestu. Vasaros metu nušašusias lūpas galima buvo puikiai pagydyti kiaušinių pienėliu; tik kad nuo šių vaistų likdavo ilgai neišnykstančios rudos dėmės. Močiutė labai brangindavo išnokusias agurkus ir kurblių (arbūzų) sėklas. Prisirinkusi jų padžiaudavo pabėrusi ant duonkepės (krosnies viršaus); kai jų lukštai pasidarydavo pakankamai trapūs, liepdavo jas kuo smulkiausiai sugrūsti piestoje. Gautąją masę užpildavo nedideliu verdančio vandens kiekiu ir dar bent valandą trindavo kočelu akmeniniame agu-

noms malti puode. Pasidarydavo balta tiršta tyrelė; atskiedus ją šiltu vandeniu, Močiutė perkošdavo per tankų ašutinį sieta ir supildavo į stiklinį sloiką - indą uogienei laikyti. Po kiek laiko puodo viršuje nusistovėdavo tirštos "grietinėlės" sluogsnis. Tają Močiutė atydziai nugriebdavo į nedidelę bonkutę - tai buvo jos stebuklingas tepalas veidui prižiūrėti. Reikėjo jį laikyti šaltai - ledaunėje, nes veikiai surūgdavo. Likusį nugriebtą pieną išdalindavo mergaitėms tam kartui veidą nusiprausti.

Gražiai veido spalvai išlaikyti bei mėlynėms pakiuose išvengti Močiutė manė esą labai svarbu anksti gultis, anksti keltis. Miegoti ne ant pūkinės, bet ant kieto, šiaudais prikimšto čiužinio. Atsikėlus vasarą basai pabraidyti po rasotą pievą, apsiprausti nuo žolės nubraukta rasa, jei galima, upelyje išsimaudyti. Žiemą praustis šaltu vandeniu, visą kūną apsitrinti sniegu, gerai vėdinti miegamas patalpas ir bent kartą į dieną gerai lauke pajudėti. Prosenelė, be to, dar liepė prie kiekvieno valgio vartoti juodą (razavą) duoną ir, kai yra, ant jos užbarstyti kapotų rūtų lapelių.

Anais laikais dvaruose dar tebesilaikė paprotys pudruoti ne tik veidą ir, ypač, nosį, bet ir plaukus. Tikroji talko ar ryžių pudra buvo brangi, o ir ne visuomet galėjai jos gauti Anykščiuose. Tai moterys pačios pasigamindavo kvietinio krakmolo; jis tiko ne vien pudruotis, bet ir baltinantis krakmolyti. O kiek tų standžių krakmolytų rankogalių, apikaklių, kepuraičių bei apatinių gražuolės sudėdėdavo! Įdomi buvo to krakmolo gamyba: reikėjo užminkyti kietą tešlą vien tik iš vandens ir baltų kvietinių miltų. Užpylus vandeniu, kad apsemty, laikyti, kol atsiranda nemalonus kvapas. Tai ženklas, kad krakmolas jau atsipalaidavo. Viršutinis, apipelėjęs vandens sluogsnis atsargiai nuplėjamas ir jo vieton pripilama švaraus. Prasideda "skalavimas": tešla minkoma vandenyje. Drumzliną vandenį su krakmolu nupila į augštą statinaitę ir vis jį pakeičia švariu, kol vanduo daugiau nesidrumzina, o tešla pavirsta permatomais, į gumą panašiais kljais. Nuslūgusį į statinaitės dugną krakmolą reikia keletą kartų perplauti ir, paskleidus ant drobės, saulėje išdžiovinti.

Plaukams prižiūrėti būta nemaža taisyklių, svarbiausia - neleistina buvo ore vienplaukėms vaikščioti, kad plaukai saulėje nenubluktų, kad nedulkėtų, kad jų galai nepleišėtų... Net kasos, skrybėlės ar kepuraitės neapsaugotos, buvo įvyniojamos į skarelę ar pakiamos po apsiaustu. Galvai plauti indavo minkštą lietaus ar upelio vandenį. Muilo vieton vartodavo kiaušinių trynius, skalaujant įpildavo naminio obuolių acto.

Geltonplaukės (blondinės) pagyvindavo plaukų spalvą stipriu ramunėlių nuoviru. Tamsiaplaukėms geriau tiko ajerų šaknys. Slenkantiems plaukams sustiprinti ir kartu pleiskanoms pašalinti Močiutė vartojo "pomadą", susuktą iš apvirintų jautienos kaulų smegenų ir tuopos spurgų spiritinio antpilo. Be to, prieš plaunant, reikėjo galvos odą stipriai ištrinti perpiantu svogūnu ar, geriau, žibalu. Tas kartu apsaugodavo nuo galvos utelių, kuriomis apsikrėsti tuomet nebuvo retenybė. Šukuojantis, be paprastų šukų ir šepetėlių, reikėjo kas dieną vartoti labai tankias, abipuses dramblio kaulo (ragines) šukutes.

Kad kasos ilgesnės augtų ir jų galai neužsibaigtų plonyte, "žiurkės uodega" ir netrupėtų, paprastomis dienomis vieton kaspino, į kasas įpindavom iš ungurio odos išdirbtas šikšnelės; be to, kas antrą mėnesį, vos jaunikiui (mėnesiui) pasirodžius, reikėjo plaukų galus apkarpyti. Nuokarpas, kaip ir šukuojant išpešiotus plaukus, būtinai reikėjo deginti. "Jei paukščių suras tavo plaukus ir įsuks į lizdą, jokie vaistai nesu-

Šeiminkėms

A. MIKŠIENĖ, kuri žurnale Moteris redaguoja Šeiminkinių kampelį, pateikia kapotos silkės receptą:

3 išmirkytos pieninės silkės, išvalytos nuo kaulų ir odos;

1 vidutinio didumo svogūnas, sukaptas ir alyvoj pakepintas;

1 kietai virtas kiaušinis;

1 vidutinio didumo saldžiarūkštis obuolys;

1 baltos duonos riektutė, acte pamirkyta;

3 - 4 šaukšteliai cukraus;

1 šaukštas alyvos.

Cukrus ir alyva dedasi pagal skonį. Kapoti silkę ant lentos. Ją susmulkinus, dėti paeiliui 4 produktus, kol bus viskas smulkiai sukaptas. Idėjus į dubenėlį, pridėti cukrų ir alyvą. Gerai išmaišius, dėti ant patigos lėkštės, padarant silkų formą. Tinkamai paruošus, tinka ir bufeto stalui.

stabdys slinkimo", - sakydavo ji netvarkingoms dukroms. Jokių grožio salonų apylinkėje nebuvo, lygiai kaip neegzistavo "pusmetinės". Plaukus garbanodavo namie, užvyniojant sruogas ant "papilotų" - į virvę susuktų popieriaus gabalų; nuimant, kad garbanos ilgiau laikytų ir žvilgėtų, reikėjo perbraukti jas pirkentine stearino žvake.

Karštam šukavimui buvo vartojamos į žirkles panašios žnyplės, kurias įkaitindavo žarijose. Aprikusios ar perkaitintos žnyplės galėjo nepataisomai sugadinti plaukus, todėl Močiutė bardavosi, pamačius kurią dukrą jas vartojant.

Kaip ir dabar, kvepalai anais laikais buvo madoje. Tačiau, vieton brangių pirktinių "esencijų" ir odokolonų, dvaro moterys pasigamindavo jų pačios. Dažniausiai buvo vartojami "sošetai" - mažičiai maišeliai, pasiūti iš ploniausios medžiagos, pripildyti įvairių kvepiančių žolelių. Jūs dėdavote į drabužių spintas, į stalčius, kur buvo laikomi baltiniai. Elegantes prisisiūdavo juos prie sunkelių pamušalo, paslėpdavo šukuosenoje. Močiutė gamindavo įvairių kvepiančių gėlių esencijas tokiu būdu: anksti rytą surinkusi ką tik prasiskleidusias rožes, rezetas ar kitokius žiedus bei lapelius, sudėdavote į gerai uždaromą stiklinį indą ir, užpylus virintu vandeniu, padėdavote saulėje. Po dienos, kitos vandens paviršiuje nusistovėdavo eterinio aliejaus sluogsnis, kurį Močiutė rūpestingai nugriebdavo specialiu stikliniu samteliu. Taip pat ji gamindavo įvairius degtinės antpilus. Maišant vienus su kitais, gaudavo neblogų kvepalų.

Senesnio amžiaus, vystančio grožio moterims buvo patariama naudotis karštais selenų kompresais: kviečių selenos, užplikytos verdančiu vandeniu ir plonai paskleistos ant senos drobės skiautelių, buvo dedamos ant veido pakaitomis su šaltam vandeniu išmirkytu rankšluosčiu. Po tokių kompresų ar parėjus iš pirties, veido odai sustangrinti (sitraukti) Močiutė uždėdavo kaukę: išplakus šviežią kiaušinių, ištepėdavo veidus ir kaklą. Po valandos, kai kiaušinio tepalas pavirsdavo sausa žieve, ją reikėjo pašalinti piene išmirkytu (sušlapintu) skudurėliu. Pabaigai, veidas dar buvo ištepamas iš agurko sėklų padarytu tepalu.

Jaunystei palaikyti buvo laikoma naudinga bent kartą į savaitę nieko nevalgyti ir gerti gryną vandenį. Vaisių ir uogų sezona vieną ar dvi dienas savaitėje maitintis vien vaisiais, uogomis, šviežiais agurkais. Žiemą, laikas nuo laiko, naudinga buvo atlikti rauginčių kopūstų, mirkytų obuolių bei bruknių kuraciją.

Recenzijos

Poetės atsiminimai apie poetę

Petronelė Orintaitė parašė savo atsiminimus apie Salomėją Nėrį (1904-1945); tai knygai davė vardą "Ką laumės lėmė."

P. Orintaitė, kaip ir jos draugė Sal. Nėris, yra poetė; pirmoji ne vien eilėraščius, bet ir apysakas rašo.

Atsiminimai apie iškilią mūsų poetę Sal. Nėrį parašyti beletristiškai, tad ir knyga skaitosi lyg koks romanas; skaitant P. Orintaitės knygą, pro mūsų akis prabėga S. Nėries biografija, ne izoliuota, bet tampriai įpinta į Lietuvos visuomenę bei jos kultūrinį gyvenimą. Orintaitė nenori, kaip Br. Raila ar J. Aistis, būti Sal. Nėries prokurore; jos knyga šiuo atžvilgiu yra daugiau advokatiška. Jai Sal. Nėries gyvenama Lietuva yra be jokių nuodėmių, lygiai kaip ir Sal. Nėris jai buvo gera, nuoširdi moteris, gera draugė.

Kas neturi pagiežos jausmo, tam ši knyga įdomi, maloni skaityti, o kas nori tikėti, kad Lietuva per Sal. Nėries "išdavimą" neteko politinės nepriklausomybės ir tapo sovietiška socialistiška, tam Orintaitės knyga negali patikti; tam atrodo, kad knygai trūksta prokuroriško griežtumo, kad joje per daug lyriškai žiūrima į Sal. Nėries "Poemą apie Staliną", kuri yra laikoma Sal. Nėries valstybės išdavimo "corpus delicti" (daiktiniu nusikaltimo įrodymu).

Iš esmės imant, Lietuva neteko valstybinės laisvės ne dėl to, kad Sal. Nėris minėta poema paliaupsino despota

Petronelė Orintaitė

Staliną, o dėl to, kad milžinai iš vakarų (Vokietija) ir iš rytų (Rusija) susitarė pasidalinti įtaką sferomis, atseit, nužudyti tas valstybes, kurios skyrė tas dvi imperijas, tad, jei Lietuvoje 1940 metais nebūtų buvę nė vieno komunisto ir nė vieno žydo, tai Lietuvos likimas nebūtų buvęs kitoks.

P. Orintaitė šią knygą berašant, prel. M. Krupavičius paskelbė Drauge straipsnį, kuriuo rehabilitavo Sal. Nėrį; įvertino jos patriotinį sentimentą ir rado, kad ji mirė "susitaikius su Dievu," kaip kaalikė. Prel. M. Krup. savo straipsnyje neteisingai ižeidė Sal. Nėries draugę P. Orintaitę.

Br. Raila, puldamas M. Krup., rado, kad toks "tautos išdavimas," kaip Sal. Nėries, negalys būti amnestuotas nei šiame nei pomirtiniame gyvenime. Lietuvoje A. Venclovą pikta puolė M. Krup., kam jis iškilią tarybinę poetę "sutaikė su Dievu." Aplamai imant, Sal. Nėris iš politikos pateko į teologiją. P. Orintaitė irgi savo knygos gale isivėlė į teologiją: ji rašo: "Gal būt, Salomėjos širdis tirpo atgalios katarsyje? Bet ar jos paskutiniai lankytojai Kremliuje -- Antanas Sniečkus ir Paleckis buvo tie asmenys, kuriems ji galėjo sąžinę atverti ir išpažinties žodį tarti."

Argi Sal. Nėris negalėjo savo "sąžinės atverti" kompetentingam asmeniui Kaune, prieš išvažiuodama į Kremliaus ligoninę?

Dėl patriotizmo tai Sal. Nėrį nereikalinga rehabilitacijos; ji yra parašiusi nuoširdžių patriotiškų eilėraščių, kurie aiškiai rodo jos patriotiškus sentimentus, jos meilę Lietuvai. Kol nėra aparato patriotiniam sentimentui natuoti, visos diskusijos, — kad ir labai piktos, — dėl to, kuri pasaulėžiūra ar politinė grupė yra tikrai patriotiška, yra tuščios ir beprasmiškos.

J. Gb.

Petronelė Orintaitė "Ką laumės lėmė." Atsiminimai apie Salomėją Nėrį (1904-1945) Chicago Lietuvos Literatūros Draugijos leidinys. 1945 m. 234 psl. kaina \$ 3,00

PETRONĖLE ORINTAITĖ

Ką Laumės Lėmė

APIE LIETUVIŲ KALBOS KILMĘ

Varšuvoje, Lenkijoje, leidžiamas mokslo populiarinio žurnalo Problemy savo 11 nr. (1965 m. lapkričio mėn.) idėjo prof. dr. Jono Otrębskio rašini "Pochodzenie języka litewskiego." Ta žurnalo laida yra ir sukaktuvinė -- 20 metų nuo žurnalo įkūrimo. Net keturiuose nemažo žurnalo puslapiuose šis lietuviams gerai pažįstama lenkų mokslininkas lenkiškai supažindina žurnalo skaitytojus su lietuvių kalba ir jos kilme.

Pradžioje mokslininkas sustoja ties senais legendariniais lietuvių kilmės ir kalbos aiškinimais, (kilimu iš Romos), kurie, suprantama, mokslinės vertės neturėjo, bet buvo svarbūs lietuvių tautos patriotizmo kėlime ir ugdyme. Užtad vėliau, pradėjęs vystyti indoeuropiečių kalbotyrą, ir lietuvių kalbos tyrinėjimai atsirado ant mokslinio kelio Mokslininkas istoriškai peržvelgia svarbesnius asmenis, kurie toje srityje yra nusipelnę. Išvesdamas lietuvių kalbos giminingumą su latvių, prūsų

ir jotvingių kalbomis, mokslininkas nurodo ir nepaprastą jos artumą slavų kalboms, visur duodamas pavyzdžius.

PROF. J. OTRĘBSKIS

Kalbėdamas apie bendrinę lietuvių kalbą, prof. Otrębskis nurodo ir lietuvius, kurie yra nusipelnę jos formavime. Tai Kuršaitis, J. Jablonskis, J. Balčikonis, Pr. Skardžius, Ant. Salys.

Pacituoja ir būdingą ištrauką iš M. Daukšos Postilės įžangos, kur kalbama apie tai, kad ... "Ne žemės derlingumu, ne drabužių įvairumu, ne šalies malonumu, ne miestų bei pilių stiprumu gyvuoja tauta, bet labiausiai išlaikymu ir vartojimu savo kalbos, kuri didina ir laiko visuomenę, jos santaiką ir brolišką meilę..." Ją profesorius vadina "pradziwnie piękne wezwanie do pielęgnowania ojczystego języka litewskiego" (nuostabią puikų kvietimą puoselėti gimtąją lietuvių kalbą). Lietuviai, beje, šią Daukšos prakalbą vadina "patriotiniu lietuvišku manifestu."

Pats prof. Otrębskis, kuris šiuo metu mūsų lituanistų yra laikomas pačiu didžiausiu gyvųjų tarpe esančiu lenkų lituanistu, yra didžiulės (5 tomų) Lietuvių k. gramatikos (Gramatyka języka litewskiego) autorius ir šiuo metu gyvena ir mokslo darbus rašo Poznanėje, Lenkijoje. Jam jo darbe talkina jo žmona vilnietė Elena Samanūtė-Horodničiūtė.

J. K.

Naujos knygos ir žurnalai

1965 m. pabaigoje išėjo Vytauto Sauliaus išleista knyga, Henriko Radausko "Eilėraščiai." Prakalboj sakoma: "knygoj surinkti eilėraščiai, parašyti 1930-1964 metais. Ją sudaro keturi rinkiniai: naujasis -- "Zaibai ir vėjai" ir trys ankstyvesnieji -- "Žiemos daina" (1955), "Strėlė danguje" (1950) ir "Fontanas" (1935). Iš tų trijų rinkinių kai kurie eilėraščiai buvo pašalinti, kiti perredaguoti."

Vytautas Saulius yra žinomas dailaus knygų leidimo mėgėjas ir specialistas. Emigracijoje jis bene pirmas pradėjo rimtai rūpintis knygų laukia išvaizda -- jos estetiškai apavidalimu; jis pirmas pradėjo rūpintis išleisti Vytauto Mačernio poeziją; Vizijos pasirodė 1947 m. Italijoje. Be Henriko Radausko, Alfonso Nykos-Niliūno, Antano Rūko poezijos leidinių, Vyt. Saulius dar yra išleidęs visą eilę kitų knygų.

Paskiausias Vyt. Sauliaus leidinys, H. Radausko "Eilėraščiai," yra kietuose pilkuose viršeliuose, aplentkas

žvilgančiu celofano aplanku. Tiražas 500 egz. Kaina \$5. Tekstą rinko M. Morkūno spaustuvė. Sukrauta: "Draugas," 4545 West 63rd St., Chicago, Ill.

Varpas leidžiamas nepერიodiškai Varpininkų filisterių draugijos. Šiuo metu jau yra išėjusi jo naujausioji laida. Metrikų pažymėta: Varpas Nr. 6, 1965-76 leidimo metai. Šis Varpo nr. turiniu daug įvairesnis negu ankstyvesnieji. 6-jame nr. randame praeities veiklę vertintus bei charakteristikos, Varpininkų tautinės ideologijos problemų svarstymus, Lietuvos kultūrinės ir ūkinės situacijos aptarimas dabarties rusinimo akcijoj, ryškiųjų emigracinės veiklos įvykių bei atskirų organizacijų veiklos charakteristiką ir kritiką, knygų apžvalgą bei kritiką ir kt.

Neteko jokiam Varpo puslapyje pastebėti Varpininkų ar Liaudininkų atsiribojimo nuo Santaros-Šviesos federacijos, apie kuri kalbėjo Dirva. Yra tik pastaba: Tikėki-

me, kad dr. J. Greimo samprotavimai neatstovauja Santaros-Šviesos federacijos pažiūrų ir nuotaikų (148 p.). Labai gaila, kad Dirvos redaktoriam gailina sau laiką nerimtom insinucijom vietoj rūpinęsi, kad jų laikraščio turinys būtų bent pakenčiamas. Turbūt, galvojama, kad, kiršinant Santaros-Šviesos federaciją su Varpininkais, Federacija daugiau glausis prie tautininkų.

1965 m. Sėjos 3-čiame nr. randama daug aktualių ir įdomių straipsnių. Pastebėtina, kad, Antanui Rūkiu perėmus redaguoti sėją, ji ėmė su kiekvienu nauju numeriu gražėti, įvairėti, įdomėti, rimtėti ir aktualėti. Redaktorius daug dėmesio skiria mūsų kultūros ir meno gyvenimui, o taip gi neaplenkia šios rūšies reiškinių ir svečiose šalyse.

Pvz., šiame sėjos nr. yra, charakteringas šių dienų nuotaikom Tarybų Sąjungoje, Eugenijaus Evtušenko eilėtuotės laiškas Eseninui, skirtas jo 70 metų gimimo sukakčiai paminėti. Štai:

Nors raudonskrustis komjaunimo vadas
Trankosi kumščiu į mus
poetus,
Ir nori minkyti mūsų sielas,
tartum vaiką,
Kad būtų jos, lyg jo paties
paveikslas,
Eseninai, jo žodžiai mūsų
neišgašdina,
Tačiau taip pat sunku dėl to
laimingu būti.

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Veđėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

Lietuvoje mire prof. Vladas Jurgutis

Ameriką pasiekė žinios iš Lietuvos, kad Vilniuje sausio 9 d. mirė žinomas Lietuvos ekonomistas, Lietuvos Lito tėvas, prof. Vladas Jurgutis, Jisai pastaruoju laiku gyveno Vilniuje, Palaidotas Palangoje, šalia savo gimtinės.

Vėlonis buvo gimęs 1885 m. Joskaidų kaime, Palangos valsčiuje. Kilęs iš tėvų ikintinkų, lankė ir baigė Palangos progimnaziją ir ją baigęs įstojo į Zemaičių kunigų seminariją, kurią baigė 1906 m. Petrapilyje studijavo dvasinėje akademijoje. Tenai būdamas jisai pirmasis iškėlė mintį sudaryti atgimstančiai Lietuvai katalikiškos inteligentijos kadrus ir faktiškai tapo tikruoju atgimtininkų organizacijos sumanytoju bei pradininku.

Vėliau studijavo socialinius ir ekonominius mokslus Miuncheno universitete, Vokietijoje.

Nuo 1940 m. Jurgutis buvo Vilniaus universiteto ekonomikos fakulteto dekanas ir Lietuvos mokslų akademijos pirmininkas. 1941 m., draugų prikalbintas, trumpą laiką buvo ūkio tarėju prie vokiečių okupacinės valdžios, bet netrukus pasitraukė. 1943 m. pradžioje kartu su kitais lietuviais jis buvo nacių suimtas ir išslystas į Stuthofo koncentracijos stovyklą. 1945 m. vokiečiams kalinius evakuojant, jis su kitais dėl nesveikatos atsiliko, buvo Raudonosios Armijos užtiktas, vėliau gražintas į Vilnių, kur ir gyveno.

Prof. Jurgučio veikla reikėsi dviejose srityse — Lietuvos ekonominiame gyvenime ir su akademiniu jaunu.

Jo mokiny Jonas Pažemėnas, šiuo metu emigracijoje žinomas veikėjas apie savo profesorių šitaip rašo Lietuvos Enciklopedijoje (10 t.):

Nors ir pasiekęs teologijos magistro, aktyviu kunigu nepasiliko. Kaip ir ne vienas iš tuometinės Lietuvos inteligentijos jaunuolių, Jurgutis jautėsi į dvasininkų tarpą pakliuvęs per klaidą. Nemetęs kunigystės, o tik tyliai iš jos pasitraukęs, visą savo nepaprastą atmintį, darbštumą ir erudiciją jis pašventė pasaulietinės veiklos srčiai.

Atsostodamas centrinio Lietuvos banko priešaky, Jurgutis drauge lemiamai veikė ir visą nepriklausomos Lietuvos ekonominę politiką. Nors Lietuvos banko valdytoju Jurgutis tebuvo septynerius metus, faktiškai jo privačiais patarimais bankas naudojosi iki pat savo pabaigos. O Lietuvos banko politikal paprastai subordinuodavosi didžiausia dalmi visų Lietuvos vyriausybų ekonominė bei finansinė politika.

Kaip finansų mokslo ir pinigų bei kredito prof., Jurgutis visą laiką turėdavo didžiausią akademinio jaunimo auditoriją. Jo nepaprastas pasišventimas savo dėstomam dalykui, pedagoginiai palinkimai ir sugestyvus mūnčių reiškinys sukurdavo tą natūralią komunikaciją tarp profesoriaus ir studentų, kuri įkvėpdavo akademiniam jaunimui mokslo meilę ir drauge nenutrūkstamą studentų prisirišimą prie profesoriaus. Jurgutis vedami finansų mokslo ir pinigų bei kredito seminarai sutraukdavo pačius gabliausius ekonomikos studentus.

Nenorėdamas būti apeigų kurso profesoriumi seminarijoje, 1913 Jurgutis buvo paskirtas vikaru į Svėkšną, vėliau į Liepoją. Karo metu Karbonavo Saratove, Astrachanėje ir kuri laiką gyveno Ukrainoje pas savo bičiulį bei geradarį kun. Pr. Kuraitį.

1918 vasarą, grįžęs į Lietuvą, Jurgutis buvo vysk. Pr. Kareivičiaus paskirtas Kauno kunigų seminarijos prof. ir šjo prefeko (klirikų prižiūrėtojo) pareigas. Tenai jo geriausi draugai buvo prof. kun. K. Paltarokas ir kun. Pr. Kuraitis.

Reikalo verčiamas Jurgutis įsitraukė į politinę atsistatėnčios Lietuvos veiklą: 1919–21 buvo krikščionių demokratų partijos centro komiteto nariu, 1920–22 Steigiamojo seimo nariu, 1920 XII 13–27 dalyvavo Lietuvos delegacijoje derybose su lenkais Varšuvoj, o 1922 II 2–IX 28 E. Galvanausko kabinete užsienio reikalų ministras. Perdavęs užsienio reikalų ministro portelį, tą pačią dieną Jurgutis buvo paskirtas suorganizuotino Lietuvos banko valdytoju, 1925 IX 1 Jurgutis įėjo į LU teltisų fak. personalo tarpą e. o. prof. titulu. 1926 Jurgutis vienas iš Lietuvos cukraus akc. b-vės ateigėjų. Kada Lietuvos bankas, tuometinės vyriausybės spaudžiamas, turėjo įsileisti į savo valdybą kelis nekompetetingus bei politinius direktorius, Jurgutis 1929 VIII 6 įteikė prezidentui atsistatydinimo iš valdytojo pareigų raštą, kurį tik X 31 prezidentas nenoromis priėmė.

Kuri laiką Jurgutis atsidėjo vien mokslo darbu universitete, o kiek vėliau dar dėstė ekonomiką Aukštuosiuose Vytauto D. karininkų kursuose (iki 1938 X) ir buvo paskirtas tuometinės Valstybės Tarybos nariu ekonominio bei finansinio pobūdžio įstatymų projektams ruošti. Iš jo paruoštų įstatymų žinomiausi yra Lietuvos monopolijų bei akcijų ir kreditinių įmonių įstatymai. 1938 buvo pakeltas ord. prof., o 1939 rudenį jam suteiktas garbės daktaro laipsnis.

Prof. Vladas Jurgutis savo bute Vilniuje, kai 1965 m. rugsėjo viduryje jį lankė Salomėja Narkėliūnaitė.

1938–40 pasirodė jo skaitytų kursų veikalai: Pinigai (357 psl.), Finansų mokslo pagrindai (492 psl., abu 1938), Bankai (1940, 584 psl.), Atskirais straipsniais dar pasirodė dvi paskaitos: Tomo iš Aquino ekonominių mūnčių pagrindai (1933 Židinys ir atskirai), Moteris ir ekonomika (1936 Židinys), Brošiūros: Socializmas ir krikščionybė 1920; J. J. Rousseau pažiūros į Lietuvos viešąjį 18-jo a. ūkį, 1932; Akademinis jaunimas ir ekonominis gyvenimas 1933.

Savo lygtu tie seminarai buvo virtę tikrais doktoratui pasirengimo kursais. Jie davė daugiausia ekonomistų dėstytojų.

Lietuvos okupacijos sugriovė mokslo kūrybą, bet jos nepalaužė Jurgučio rezistentinės dvasios. Kol nebuvo nušalintas, jis istorijos ir gyvenamos tikrovės pavyzdžiais ugdė akademinio jaunimo tarpe tą dvasią, kurią jis, būdamas kacete, šitaip trumpai išreiškė: 'Prieš nieką nekauptuoliuoti, niekam savo tautinės garbės neišduoti, savo lietuviškų papročų ir savo močiutės kalbos neišsižadėti.'

Imigracijos klausimais

KLAUSIMAS: Aš esu natūralizavęs Amerikos pilietis. Prieš kiek laiko padaviau prašymą gauti pirmenybę mano tėvams, broliui ir seseriai. Jie jau senai laukia imigracijos vizos į JAV. Neseniai man buvo pasakyta, kad pagal naują imigracijos įstatymą man tėvai gali atvykti tučiuojau. Prašymas buvo aporuotas. Ar man reikia paduoti dabar naują prašymą?

ATSAKYMAS: Ne, seni prašymai vis dar galioja. Jie automatiškai bus pritaikyti naujoms kategorijoms, kurioms jūsų giminės pagal naują įstatymą priklauso. Anksčiau jūsų tėvams buvo taikomas tik antraeilis pirmumas, bet pagal naują įstatymą jie gali atvykti tučiuojau ir jiems nebetaikomas skaitinis suvaržymas. Jeigu jūs dar to nepadarėt, būtų ne prošali pranešti tėvams, kad susisiektų su artimiausiu Amerikos Konsulatu ir pasiteirautų, kada jie gali gauti savo vizas ir ruoštis emigravimui.

Jūsų brolis ir šešuo pagal naują įstatymą priklauso penktai pirmumo kategorijai. Jiems, tur būt, reikės laukti. Kaip ligai, pareis nuo jų krašto kvotų dydžio ir ant kiek kvotos yra perkrautos. Tokios kvotos tęsis ligi 1963 m. birželio 30 d. Tačiau naujas įstatymas leidžia naudoti kvotos numerius, neišnaudotus kitų kraštų su didelėmis kvotomis. To rezultate daugelis giminių pirmumo kategorijose galės atvykti greičiau negu anksčiau buvo tikimasi. Bendrai, prašymo dotos aprobavimas nustatys vizos išdavimo tvarką. Kaip aukščiau minėta, prašymai, kuriuos įteikėte dėl savo brolio ir sesers, ir toliau galioja.

NEUŽMIRŠKITE
ATNAUJINTI
VIENYBĖS
PRENUMERATĄ!

Skaniausia Lietuviška
duona gaunama

**SILVER BELL
BAKING CO.**

A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus
prašome telefonuoti:
STagg 2-5938

36-40 Stagg Street
Brooklyn 6, N. Y.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Taline (Estijoje) įvyko Sov. Sąjungos šachmatų pirmenybių finalas, kuriame dalyvavo ir Lietuvos šachmatų veteranas Vladas Mikėnas. Šis dar iš neprikl. Lietuvos laikų gerai pažįstamas šachmatininkas čia pasirodė vidutiniškai ir surinko 6 1/2 taško (iš 19 galimų).

Pirmuoju užbaigė L. Steinas, kuris sukorė 14 taškų. Po jo sekė pustaškiu atsilikęs L. Polugajevskis, o trečiuoju su 13 tšk. liko M. Taimanovas. Didmeisteris P. Keresas su 11 tšk. užėmė VI-tą vietą. Buv. Sov. Sąjungos čempionas V. Korčnojus iš Leningrado dalinosi X-XII vietas (su 9 tšk.).

Šių pirmenybių dalyvių sudėtis buvo nepaprastai stipra: daugumoje didmeisteriai. V. Mikėnas, kuris yra tarp tautinis meistras, lentalėje užėmė devynioliktą vietą (iš 20), tačiau lygiomis sukovojo su estų didmeistriu Keresu, nauju čempionu Steinu, kitais didmeistriais -- Vasjukovu, Suetinu.

V. Mikėnas, šiose pirmenybėse surinkęs 6 1/2 taško, gavo teisę kitais metais varžytis Sov. Sąjungos pirmenybių pusfinalyje.

Maždaug tuo pačiu metu, kai Taline varžėsi Sov. Sąjungos geriausias šachmatininkai, New Yorke vyko stipriųjų pirmenybių pirmenybės. Čia laimėtoju tapo "tralinis" meistras, 22 m. amžiaus vyras, Bobby Fischer iš New Yorko, kuris iš 11 susitikimų pelnė 8 pergalės, 1 sužaidė lygiomis ir 2 pralaimėjo. Pralaimėjimus jis patyrė pirmenybių pabaigoje -- aštuntame ir devintame rate, kuomet ji turėjo nusileisti prieš Robert Byrne ir Indianapolisio ir veteraną Sammy Reshevsky iš Spring Valley, N. Y.

Fischer yra laimėjęs visas JAV pirmenybes, kuriose jis tik dalyvavo. Jau būdamas 14 m., jis pirmą kartą išėjo Amerikos čempionu. Šiomet Amerikos nugalėtojo titulu jis pasipuošė septintą kartą. 1963 m. jis čempionu tapo, nepralaimėjęs nė vienos partijos.

TRUMPAI

* STASYS MISIŪNAS, Brooklynio Liet. Atletų Klubu narys, mirė prieš Kalėdas, sulaukęs 45 m. amžiaus. Jis buvo gimęs Amerikoje, bet gerai kalbėjo lietuviškai. Taip pat šis klubas neteko ir kito nario -- Antano Vainiaus, kuris žuvo ant kelio, užkliudytas pravažiuojančio sunkvežimio. Jis yra žaidęs LAK jaunučių, jaunių ir vyrų futbolo komandose. Taip pat veikė ir kitose jaunimo organizacijose.

* WORVEZHAMPONO (Anglijoje) lietuvių jaunių krepšinio komanda Vytis žaidžia vietinėje krepšinio lygoje. Po keturių rungtynių ji turėjo 2 pergalės ir 2 pralaimėjimus. Jos kapitonu yra buvusio žymaus krepšinininko Vaciaus Karnilavičiaus sūnus -- Edmundas. Komandą treneruoja V. Kemistrakis; joje žaidžia: A. Bondonis, E. Karnilavičius, Pitkevičius; kiti -- anglų kilmės jaunuoliai. Šiomis dienomis pranešta, jog komandą apleido kapitonas ir geriausias žaidėjas E. Karnilavičius, kuris su tėvais išvažiavo apsigyvenimui į Kanadą. Prieš išvykstant, joms buvo surengtas atsisveikinimo vakaras.

* BROOKLYNO LAK vyrų krepšinio komanda pasiekė 1965 m. rungtynėse gruodžio 18 d. buvo priversti nusileisti prieš Bavarian SC vienuoliką 0:4. Už LAK žaidė: Jankauskas, Vainius, Remėza, Bileris, Kulys, Malinauskas, Anina, Šileikis, Budreckas, Česnauskas, Šukys.

* ADELAIIDĖS (Australijoje) Vyties klubo šachmatų komanda laimėjo I vietą P. Australijos komandinės žaidimo pirmenybėse. Lietuviai surinko 53 1/2 taško, antroje vietoje liko latviai pasitenkino 48 taškais. Pirmoje lenoje Vytį atstovavo žinomas šachmatininkas Romas Arlauskas.

* VID. VAKARŲ Sporto apygardos vyrų krepšinio pirmenybes yra rengiamos vasario 5-6 dienomis Chicagoje. Šeš-

radienio susitikimai bus Foster parko salėje, sekmadienio -- Marquette parko, Norinčias dalyvauti komandas registruoja apygardos vadovas Zigmas Žiūpsnys, 5950 S. Fairfield Ave., Chicago, Ill.

IŠ LIETUVOS

* VILNIAUS Sporto laikraštis gruodžio 28 d. numeryje vėl patalpino nemaža žinučių apie Amerikos ir Kanados liet. sportinę veiklą. Daugumoje informuojama apie Chicago lietuvius sportininkus, paduodant įvairių varžybų kondensuotus aprašymus.

* KAUNE buvo prarastas vienas Sov. Sąjungos A klasės krepšinio pirmenybių turas, kuriame varžėsi 6 komandos. Kauno Žalgiris čia užėmė trečią vietą su 3 pergalėmis. Geriausiu žaidėju buvo pripažintas Žalgirio žaidėjas Madoštas Paušauskas (jis žaidžia Sov. Sąjungos rinktinėje) Kauno Žalgiris gavo geriausiai besiginančios komandos prizą.

* ŽALGIRIO bokso rinktinė šiemet ruošiasi išvykai į Suomiją, kur jie kovos su Suomijos boksinkiniais. Į Sov. Sąjungos profsąjungų bokso rinktinę, kuri rungtyniaus namuose ir išvykose, pirmaisiais numeriais yra pakviesti šie lietuviai: A. Zurza ir J. Čepulis.

* "DEŠIMTUKO" krepšinio turnyre, įvykusiame gruodžio 11-12 d. d. Detroite, pirmą vietą iškovojo J. Kavaliauskas iš Chicago. Jis laimėjo visus devynis susitikimus. Antroje vietoje liko torontietis P. Gvildys.

Tai New Yorko Dariaus ir Girėno paminklo komitetas su svečiais sausio 16 d. Bručo salėje Woodhavene vykusiame susirinkime dėl didvyrių paminklo atremontavimo, jų žuvimo vietoje -- Soldine, kuris yra dabar Lenkijoje. Darbą žadėjo atlikti Lenkijos lietuviai, tik reikia apie \$500, kuriuos norima surinkti Amerikoje. Komitetas papildytas naujais asmenimis: J. V. Baneliu, J. Glušausku, A. Mačioniu ir adv. J. Šlepečiu. Senajame komitete darbuojasi pirm. J. Šaltys, Bronė Spūdienė, P. Montvila, adv. S. Bredes ir kt. S. Narkėliūnaitės nuotr.

REMKITE BIZNIERIUS --
KURIE REMIA VIENYBĘ!

L Aidotuvijų Direktorai

JUOZAS KAVALI AUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuviams Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

(ALB. BALTRŪNAS-BALTON)

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARSVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

ANITA R. GARSZVA

JOHN A. PAULEY

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Three Joe's SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* DAIL. NATALIJA JASIUKYNAITĖ su dviem savo allejaus paveikslais dalyvauja parodoje National Arts Club, 15 Gramercy Park, tarp 3 ir 4 St., Manhattane. Vienas paveikslų yra "Pavasario žiedai," o kitas "New Yorko dangoraižiai." Ši paveikslų dailininkė yra padovanojusi Vienybės sukurtiniam fondui ir laikinai pasiskolino parodai. Paroda truks iki sausio 31 d. Prasdėjo sausio 14 d.

* VLADAS KURKLIETIS, daugeliu newyorkiečių pažįstamas, draugiškas tautietis, širdies smūgio ištiktas, žuvo auto katastrofoje, sausio 17 d. Palaidotas iš Maspetho V. Atsinaimymo par. St. Charles kapinėse sausio 22 d.

* AM. LIET. INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ S-gos N. Y. skyrius sausio 29 d. rengia savo tradicinį balį, kuris įvyks The Summit of New York Embassy A salėje, East 51st St. ir Lexington Ave. New Yorke. Pradžią 9 val. vak. Įėjimas asmeniui \$12.50. Šokiama gros J. Thomas orkestras.

* DVI LIETUVĖS IŠ LIETUVOS šiuo metu vieši New Yorke. Tai dail. V. K. Jonyno sesuo Bubnellienė Monika ir Julija Jablonskytė-Petkevičienė, neseniai Lietuvoje mirusio teisininko Tado Petkevičiaus žmona. Ji lankosi New Yorke pas savo sūnų dr. Justo Petkevičių. Pastaroji yra žinoma Lietuvos kalbininko Jonė Jablonskio-Rygiškų Jono duktė, vienintelė gyva iš kalbininko vaikų.

* PROF. SIMAS SUZIEDĖLIS, ilgesni laiką buvęs Brooklyne pranciškonų leidžiamo Darbininko vyr. redaktorius, dėl nesveikatos iš pareigų paštraukė ir sugrįžo gyventi į Brockton, Mass. Tenai, kiek sveikata leis, talkins angliškajai lietuvių enciklopedijai, Darbininkui redakcijos darbe talkinti iš Kanados yra atvykęs Tėvas Kornelijus Bučmys.

* BALFo vaujaus užbaigimo koncertas įvyksta sausio 29 d. 7 val. vak. Franklin Lane gimnazijos salėje Woodhavene. Programoje dalyvaus chigagietė dainininkė Prudencija Bičkienė, akordeonistas Charles Daubaras, rašytojas humoristas Antanas Gustaitis. Akompanuos Aleksas Mrozinskas. Rengia BALFo 100 skyrius.

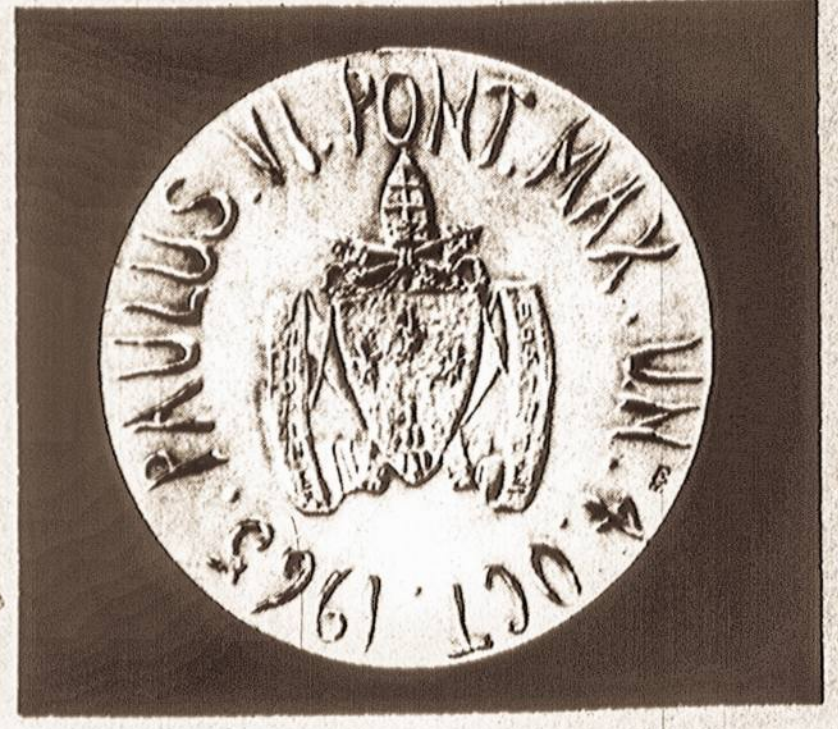
* VASARIO 16 MINĖJIMAS šiemet įvyksta pavasario 13 d. Webster salėje. Rengia New Yorko ALTas.

ALICE KARVELIENĖ, Vienybės skaitytoja ir kaimynė, praėitą savaitę minėjo savo gimtadienį. Nuotraukoje ji matoma Naujųjų Metų išvakarėse savo namuose su Pranu ir Alice Lukais ir V. Tyslaviene.

ANDRIUS TREINAVIČIUS, kuris čia matomas viename newyorkiečių rengime su savo dukra Birute Paprockiene, nė metų neišbuvęs Amerikoje, prieš Kalėdas sugrįžo į Vilnių, kuriame, kaip išsireiškė, nori būti "palaidotas šalia savo žmonos". Jo žmona Vilniuje mirė prieš porą metų. Treinavičius yra anksčiau gyvenęs Amerikoje ir buvęs aktyvus SLA veikėjas. Apie jo atvykimą spauda plačiai rašė, bet, kai grįžo Lietuvon - mūsų spaudoje nė žodžio...

Popežiaus medalio abi pusės. Medalis buvo įteiktas Vienybės redaktoriui Salomėjai Narkėliūnaitėi tarp kitų korespondentų. U. N. nuotr.

Vieno medalio istorija

Salomėja Narkėliūnaitė

Iš tikrųjų tai tik 13 valandų laikotarpio istorija, bet tokių retų valandų gyvenime pasitaiko nedaug. Ir per tas tryliką valandų įvyko tai, kas šiuo metu jau yra istorijos dalis - žmonių atmintyje ir knygų lapuose - ir nedideliame medalyje.

Ta trumpa, bet įvyklais gausinga istorija, tai Popiežiaus Pauliaus VI keliuonė iš senojo pasaulio į naująjį, iš vienos suvereninės teritorijos į kitą suvereninę tarptautinę teritoriją, prisiglaudusią tarptautiniausiame New Yorko mieste, į Jungtinių Tautų teritoriją, esančią prie Rytinės upės kranto. Tai įvyko perėitų metų spalio 4 d. Ir patsai Popiežius, Romos vyskupas ir Katalikų Bažnyčios galva, šią savo keliuonę pavadino "sunkaus pilgrimažo pabaiga, ieskiant pašikalbėjimo su visu pasauliu."

Popiežiaus lėktuvas, moderniausia šių laikų susisiekimo priemonė, nusileido New Yorko Kennedy vardo aerodrome 9:20 val. iš ryto. Po 13 valandų Popiežius jau vėl buvo toje pačioje vietoje keliuonė iš New Yorko į Romą.

Buvo daug iškilmingumo, ceremonijų per tas tryliką valandų, bet virš visko iškykla Popiežiaus vizitas Jungtinėse Tautose. Juk į čia - pasaulio tautų viršūnė, prie pasaulio kalbėtojų tribūnos Popiežius skrido tuos keturis tūkstančių mylių, kad pridėtų savo naują balsą prie senos pasaulio vizijos, kad iš naujo užtartų taiką, kurios pasaulis taip karštai išsilingęs.

Stovėdamas prie kalbėtojų tribūnos, toje vietoje, pro kur tūkstančiai kalbėtojų pražyglavo per pastaruosius 20 metų šios tarptautinės organizacijos istorijoje, įsai niekam negrasino niekuo - visus meldė tik vieno. - TAIKOS PASAULYJE. Užtenka karų, taika turi vadovauti tautų ir žmonių gyvenime.

Jungtinės Tautos, pradedant gen. sekretoriumi, kurio kviečiamas įs atvyko, baigiant ambasadoriais iš daugiau kaip šimto tautų, susižavėjo Popiežiaus gestu, kad įsai atvyko į pasaulio centrą apeliuoti už taiką. Jo 30 minučių kalba daugiau kaip 2,000 dėlegatų Generalinės Asamblėjos salėje buvo sutikta ir palydėta negirdėtu pritarimu. Ir po to dar ilgai tos tarptautinės organizacijos salėse ji nelyginant aidul atsillepdavo.

Per TV ir radiją pasaulis matė ir girdėjo tą istorinį Popiežiaus taikos pilgrimažą. Millijonai žmonių skaitė

Vatikano ambasadorius Msgr. Giovanetti su J. T. gen. sekret. U. Thant per medalio įteikimą.

apie tai savo laikraščiuose, matė nuotraukas ir buvo viltingai nutelkti šito Taikos Kunigalkščio gesto.

Ir dabar, jau daugiau kaip ketvirčiu metų nuo to įvykio praėjus, Popiežius vėl rado būdą tą savo keliuonę į Jungtines Tautas simboliškai priminti. Šiemet sausio viduryje įsai atsiuntė savo ambasadorių į Jungtines Tautas, kad tasai jo vardu pagerbtų spaudos, radijo ir TV žmones, kurie pasauliui perdavė žinias ir vaizdus apie tą jo istorinę keliuonę.

Užtat Msgr. Giovanetti anądien ir atvyko pas Jungtinių Tautų korespondentus. Ir atvyko ne tuščias. Atėjęs su gen. sekret. U. Thant, Popiežiaus ambasadorius Giovanetti susitinkusiems tarė: "Atėjau Jums padėkoti Popiežiaus vardu ir jo vardu įteikti Jums jo simbolišką dovaną." Ir tada įsai kiekvieną apdovanojo bronziniu medaliu.

Tai Popiežiaus pilgrimažo į Jungtines Tautas medalis. Vienoje jo pusėje yra Popiežiaus vardas ir jo apsilankymo JT data: 1965 m. spalio 4 d. su jo herbu. Kitoje pusėje - degantis krūmas su įrašu "Amoris alumna pax" Aiškino, kad pažodžiui verčiant, angliškai išėitų "Taika yra meilės mokinys," kas reiškia, jog meile reikia siekti taikos. Medalis įdėtas tamsiai rudame futeliare, kuris papuoštas jo herbu, įgraviuotu auksine spalva.

Buvo jaudinantis momentas, kai daugiau kaip šimtas korespondentų gavo tą suvenyrą su apaštališkojo ambasadoriaus rankos paspaudimu. Kartu ėjo ir Popiežiaus palaiminimas, kad ir toliau informuotumėm pasaulį apie veiklą tos tarptautinės orga-

nizacijos, kurios aukščiausias tikslas yra taika pasaulyje. Medalius gavusių tarpe buvo atstovų iš viso pasaulio spaudos ir radijo, įvairių skirtingų religinių ir politinių pažiūrų. Jų tarpe buvo ir Jūsų Vienybės redaktorė.

* MOTERŲ VIENYBES pavasario balius įvyks šeštadienį gegužės 21 dieną Maspetho Lietuvių Piliečių Klube. Visas pelnas bus skirtamas šalpos reikalams ir kitos organizacijos prašomos tą dieną savo parengimų nerengti.

New Jersey Lietuvių Tarybos Valdyba vasario 13 d. 16 val., 4 val. p. p., šv. Jurgio D-jos salėje, 81 New York Ave., Newark, N. J., rengia vasario 16-to minėjimą. Atsižvelgiant, kad šie metalai yra Lietuvių Jaunimo metalai, minėjimas bus pravestas Jaunimo ženkle.

Į minėjimą yra pakviesti: New Jersey senatoriai, du kongresmanai, New Jersey gubernatorius ir kiti aukštesni pareigūnai.

Pagrindiniu lietuvių kalbėtoju maloniai sutiko būti mūsų visuomenininkas Vytautas ABRAITIS.

Po minėjimo bus šokiama ir žaidimai. Gros puikus orkestras. Maloniai prašom visos New Jersey lietuvių organizacijos, kurios priklauso Tarybai, tą dieną susilaukyti nuo parengimų, kad būtų sudaryta galimybė parlams dalyvauti minėjime. Be to, visos organizacijos, į minėjimą prašomos prisijusti savo atstovus. Į minėjimą įėjimas nemokamas.

New Jersey Lietuvių Tarybos Valdyba